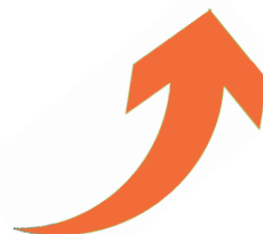

2021 Invoering Diftar

volume/frequentie

VANG NEO

Notitie invoering diftar

KG

**100 kg
restafval
in 2022**
per inwoner per jaar

Notitie invoering diftar

Inhoud

0.0 Bestuurlijke samenvatting	4
1.0 Waarom deze notitie?	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Besluiten en ontwikkelingen tot nu toe	7
1.3 Bron- versus nascheiding P(lastic), M(etalen) en D(rankenkartons)	8
2.0 Waar staan we nu?	11
2.1 Huidige situatie NEO-gemeenten	11
2.2 Hoeveel grondstoffen scheiden we al om te recyclen?	13
2.3 Wat zit er nog in het restafval?	14
2.4 Wat zijn de totale afvalbeheerkosten?	15
2.5 Hoe presteren we ten opzichte van vergelijkbare gemeenten?	16
2.6 Wat vinden onze inwoners?	18
3.0 Welk diftarsysteem past bij ons?	21
3.1 Diftar in Nederland	21
3.2 Kenmerken relevante diftarsystemen	22
3.3 Welk tariefsysteem past bij de NEO-gemeenten?	23
4.0 Hoe ziet de afvalstoffenheffing eruit?	26
4.1 Huidige situatie	26
4.2 Kostenopbouw in relatie tot gedifferentieerd tarief	26
4.3 Keuzes en consequenties tariefopbouw	27
5.0 Welke maatregelen moeten we nemen voor de invoer van diftar?	29
5.1 Maatregelen voorzieningen voor invoering tariefprikkel	29
5.2 Communicatie	30
5.3 Handhaving	31
5.4 Grondstoffenstation	33
5.5 Belastingen	34
5.6 Verordeningen (juridische aspecten)	35
5.7 Privacy / AVG	35
5.8 Monitoring	37
5.9 Projectleiding	37
6.0 Welk flankerend beleid hoort bij invoering van diftar?	38
6.1 Doelgroepenbeleid en extra containers	38
6.2 Aanpak zwerfafval en dumpingen	39
6.3 Hygiëne & voorkomen van stankoverlast	39
6.4 Afvalbakken in de openbare ruimte	39

7.0 Welke resultaten verwachten we?	40
7.1 Milieu	42
7.2 Kosten	43
8.0 Planning	46
9.0 Bijlage	47
9.1 Bijlage 1: bestuursakkoorden	47
9.2 Bijlage 2: E-mail over kwaliteit nascheiding PMD	49
9.3 Bijlage 3: Afvalstromen en inzamelmethoden en –frequentie per NEO-gemeente	50
9.4 Bijlage 4: Ideeën deelnemers 100-100-100	52
9.5 Bijlage 5: Brief aan directeurs omgevingsdiensten	53
9.6 Bijlage 6: begrippenlijst	58

0.0 BESTUURLIJKE SAMENVATTING

Voor u ligt de notitie invoering diftar voor de NEO-gemeenten.

Advies

Wij adviseren om per 1 januari 2021 diftar in te voeren voor alleen het restafval op basis van afrekenen op volume en aanbodfrequentie met een middentarief.

Waarom is het nodig om diftar nu in te voeren?

- In 2025 moeten we voldoen aan de landelijke VANG-doelstelling van 30 kg restafval per inwoner per jaar. Deze collegeperiode is daarom als doel gesteld maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar
- Van alle D-klasse gemeenten, waar NEO onder valt, haalt geen enkele de 100kg zonder diftar
- Bij ongewijzigd afvalbeleid gaan we deze doelstelling niet halen, met diftar gaan we wél sterk terug in de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (tabel 0.1)
- Door invoering van diftar volume/frequentie kan een besparing worden gerealiseerd van minimaal €69.067 tot maximaal €281.517 per gemeente (tabel 0.3 t/m 0.5). De afvalbeheerskosten zullen met het huidige afvalstelsel elk jaar blijven stijgen, o.a. door de stijging van de WBM-heffing op restafval

Tabel 0.1: huidig en verwacht afvalaanbod in kg na invoering diftar per inwoner per jaar inclusief nascheiding door Omrin en (apart) inclusief toekomstige nascheiding van Omrin (luiers en biogas/-granulaat)

scenario	variant	Nunspeet**		Elburg**		Oldebroek**	
		*	Incl. toekomstige nascheiding	*	Incl. toekomstige nascheiding	*	Incl. toekomstige nascheiding
Huidig systeem		152	123	164	134	177	147
Volume/Frequentie	Laag	119	94	128	103	138	111
	Midden	94	73	102	79	109	86
	Hoog	77	58	84	64	91	70
Volume/Frequentie i.c.m. gewicht	Laag	102	80	111	87	119	94
	Midden	77	58	84	64	91	70
	Hoog	61	44	66	48	72	53

* hierbij zijn de resultaten van de huidige nascheiding door Omrin in mindering gebracht

** exclusief grof huishoudelijk restafval (ongeveer 15 kg per inwoner per jaar)

Waarom diftar op basis van volume en aanbodfrequentie?

- Er is een afweging gemaakt tussen verschillende diftarsystemen waarbij volume/frequentie het positiefst uit de bus komt op het gebied van:
 - bijdrage aan behalen van de milieudoelstelling
 - afvalbeheerskosten
 - financieel risico gemeente
 - acceptatie door inwoners

- Ook diftar met volume/frequentie/gewicht komt vergelijkbaar positief naar voren wanneer naar bovenstaande aspecten wordt gekeken. Financieel is dit systeem voor de gemeenten echter minder aantrekkelijk, daar een weegsysteem aangeschaft moet worden (tabel 0.3 t/m 0.5). Daarnaast lokt wegen meer misbruik en ontwijkgedrag uit (tabel 0.2)

Tabel 0.2: Vergelijking huidige systeem met diftar o.b.v. volume/frequentie (laag en hoog tarief)

	Milieu	Kosten	Inkomsten	Inwoners
	Bijdrage aan realisatie afval-doelstelling	Afvalbeheer-kosten	Financieel risico voor gemeente	Kans op misbruik en ontwijkgedrag
Huidige systeem				
Volume/Frequentie Laag tarief				
Volume/Frequentie Middentarief				
Volume/Frequentie Hoog tarief				

■ Onvoldoende
 ■ Matig
 ■ Redelijk
 ■ Goed
 ■ Zeer goed

Tabel 0.3: besparing/extra kosten Nunspeet

	S1.1	S1.2	S1.3	S2.1	S2.2	S2.3
Verwerkingskosten	€ -117.062	€ -202.717	€ -262.675	€ -174.165	€ -262.675	€ -319.779
Inzamelkosten	€ -39.689	€ -59.783	€ -79.877	€ -30.639	€ -50.733	€ -70.827
Kapitaal- en onderhoudskosten	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968
Systeemkosten	€ 49.067	€ 49.067	€ 49.067	€ 169.976	€ 169.976	€ 169.976
totaal	€ -95.716	€ -201.465	€ -281.517	€ -22.860	€ -131.464	€ -208.662

Tabel 0.4: besparing/extra kosten Elburg

	S1.1	S1.2	S1.3	S2.1	S2.2	S2.3
Verwerkingskosten	€ -97.081	€ -169.891	€ -218.432	€ -145.621	€ -218.432	€ -266.972
Inzamelkosten	€ -28.934	€ -44.758	€ -60.582	€ 21.022	€ -36.846	€ -52.670
Kapitaal- en onderhoudskosten	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877
Systeemkosten	€ 49.071	€ 49.071	€ 49.071	€ 152.708	€ 152.708	€ 152.708
totaal	€ -69.067	€ -157.701	€ -222.066	€ -6.059	€ -94.693	€ -159.058

Tabel 0.5: besparing/extra kosten Oldebroek

	S1.1	S1.2	S1.3	S2.1	S2.2	S2.3
Verwerkingskosten	€ -120.473	€ -196.323	€ -246.167	€ -170.317	€ -246.167	€ -296.012
Inzamelkosten	€ -38.600	€ -53.215	€ -67.975	€ -31.075	€ -45.835	€ -60.595
Kapitaal- en onderhoudskosten	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895
Systeemkosten	€ 51.854	€ 51.854	€ 51.854	€ 155.490	€ 155.490	€ 155.490
totaal	€ -69.321	€ -159.789	€ -224.394	€ -8.007	€ -98.617	€ -163.222

S1.1 = Volume/frequentie	laag tarief	Volume/Frequentie/Gewicht = S2.1
S1.2 = Volume/frequentie	midden tarief	Volume/Frequentie/Gewicht = S2.2
S1.3 = Volume/frequentie	hoog tarief	Volume/Frequentie/Gewicht = S2.3

Behouden van nascheiding PMD boven bronscheiding

Alle scenario's zijn op basis van de huidige nascheidingssystematiek. Hiervoor is gekozen omdat:

- naast PMD wordt ook zand en puin, vocht en biogas- en granulaat uit het restafval gehaald. In de toekomst worden luiers er ook uit gehaald.
- het nascheidingscontract met Omrin loopt tot 2023 en geen bronscheiding toestaat
- wanneer tot 2023 toch brongescheiden afval wordt aangeboden bij Omrin wordt alles verbrand, ook andere grondstoffen die naast PMD uit het restafval worden onttrokken middels nascheiding. Daardoor komen we verder van de doelstelling en er moet meer WBM-heffing worden betaald
- het niet duidelijk is welke afspraken na 2022 worden gemaakt tussen de verpakkingsindustrie en gemeenten (raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022)
- De kwaliteit van nagescheiden PMD gemiddeld hoger ligt dan van brongescheiden PMD

We bevelen daarom aan om te kijken of nascheiding nog steeds de geëigende methode is na vaststelling van de nieuwe raamovereenkomst verpakkingen en wanneer de uitkomsten van de evaluatie invoering tariefprikkels 2023 duidelijk zijn.

Planning

- Beslissing invoering tariefprikkels december 2019
- Diftarproof inzamelsysteem hebben najaar 2020
- Juridische documenten opnieuw vaststellen najaar 2020

1.0 WAAROM DEZE NOTITIE?

1.1 AANLEIDING

Maximaal 30 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2025 is een grote opgave voor Nunspeet, Elburg en Oldebroek (de NEO-gemeenten). We moeten voldoen aan deze landelijke VANG-doelstelling en hebben daar nog een flinke weg in te gaan. Een eerste stap richting de doelstelling voor de NEO-gemeenten is door in deze collegeperiode (2018-2022) terug te gaan naar 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar. Deze tussentijdse doelstelling vinden we terug in onze bestuursakkoorden en collegeprogramma's (zie bijlage 1 voor uitgebreide toelichting totstandkoming doelstellingen). Als NEO-gemeenten trekken we samen op in dit traject, rekening houdend met de "couleur locale" van de drie gemeentes.

Dit document is een bijlage bij de college- en raadsvoorstellen van de NEO-gemeenten over het invoeren van een nieuw afvalstelsel dat bijdraagt aan het behalen van de doelstelling.

1.2 BESLUITEN EN ONTWIKKELINGEN TOT NU TOE

Politieke besluitvorming vorige collegeperiode

In Elburg en Oldebroek spraken we in de vorige collegeperiode een aantal keer met de gemeenteraden over maatregelen om de hoeveelheid restafval te verminderen. Hoewel in beide gemeenten commitment was over het voldoen aan de landelijke VANG-doelstelling, leidde dit niet tot een substantiële wijziging van het afvalinzamelsysteem.

In gemeente Nunspeet stond het onderwerp in de vorige collegeperiode niet hoog op de politieke agenda. De gemeente wilde de ontwikkelingen en besluitvorming in de regiogemeenten bezien en nam een enquête af onder de inwoners over draagvlak omtrent aanpassingen in het inzamelsysteem (zie paragraaf 2.6).

Contractuele ontwikkelingen

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Het restafval van de NEO-gemeenten, inclusief plastic, metalen en drankenkartons (PMD), wordt verwerkt bij afvalverwerker Omrin in Friesland. Omrin heeft het motto "bronscheiding waar het moet en nascheiding waar het kan". Inwoners kunnen GFT, oud papier, glas, textiel, KCA en wit- en bruingoed gescheiden aanbieden. Omrin haalt het verpakkingsmateriaal (PMD) en andere extra grondstoffen uit het restafval door nascheiding.

Overeenkomsten met Omrin

De NEO-gemeenten hebben drie overeenkomsten met Omrin:

1. Overeenkomst Verwerking huishoudelijk restafval
Looptijd tot en met 31-12-2023
2. Aandeelhouderschap
Uitstapmomenten 1-1-2020 (als het tarief niet marktconform is, dat is het echter wel) en 1-1-2024
3. Overeenkomst Nascheiding kunststof verpakkingen, inclusief drankenkartons
Looptijd tot en met 31-12-2022

1.3 BRON- VERSUS NASCHEIDING P(LASTIC), M(ETALEN) EN D(RANKENKARTONS)

PMD is een volumeproduct. Circa de helft van het aangeboden afval in de restafvalcontainer bestaat uit PMD-verpakkingen. Door Omrin worden de PMD-verpakkingen via nascheiding uit het restafval gehaald. De inwoners hoeven en kunnen het PMD dus niet gescheiden aanbieden. Hieronder worden de gevolgen bij wijziging van het systeem naar bronscheiding kort omschreven.

Overeenkomsten contractuele verplichtingen

De NEO-gemeenten zijn aandeelhouder van Omrin en hebben een overeenkomst met Omrin voor de verwerking van huishoudelijk restafval en een overeenkomst voor het nascheiden van kunststofverpakkingen en drankenkartons uit het aangeboden restafval. De looptijd van het nascheiden van de kunststofverpakkingen en drankenkartons loopt tot en met 31 december 2022. Parallel daaraan is er een raamovereenkomst verpakkingen 2013-2022 tussen de verpakkingindustrie en de Nederlandse gemeenten. Hierin zijn onder andere de doelstellingen en financieringen geregeld.

Tussentijdse opzegging van de overeenkomst met Omrin (nascheiden van de verpakkingen) was mogelijk naar aanleiding van een evaluatie tussen de bronscheiding en nascheiding. Deze evaluatie zou door Omrin samen met een afvaardiging van de deelnemende gemeenten worden opgesteld. Door het ontbreken van gevalideerde gegevens van rijkswege is een dergelijke evaluatie nog niet opgesteld.

Kwaliteit van het ingezamelde PMD

Uit onderzoek blijkt nagescheiden PMD van iets betere kwaliteit is dan brongescheiden PMD (zie bijlage 2). Hierbij moet opgemerkt worden dat de wijze van brongescheiden inzameling invloed heeft op de kwaliteit. De kwaliteit daalt naarmate er meer ingegrepen is op de service bij de inzameling van het restafval (invoering diftar, beperking inzamelfrequentie, grotere afstand naar een verzamelcontainer). Er kan gesteld worden hoe anoniemer de wijze van inzameling hoe lager de kwaliteit van het PMD.

Inzameling via een doorzichtige zak zal een beter resultaat hebben dan een inzameling via een minicontainer of via een verzamelcontainer. De inwoner is bij bronscheiding de zwakste schakel. De laatste tijd komen er steeds meer signalen uit den lande dat de kwaliteit bij bronscheidingsgemeenten steeds slechter wordt. Door de verslechtering van de kwaliteit worden dan ook steeds meer vrachten afgekeurd en uiteindelijk verbrand. De kwaliteit van het PMD via nascheiding is daarentegen stabiel.

Aanpassing van het inzamelsysteem

Mocht een regiogemeente overgaan tot brongescheiden inzameling van PMD dan zal het systeem aangepast moeten worden. De inzamelsystemen zijn globaal in te delen in 2 soorten systemen. De inwoner moet het PMD wegbrengen naar verzamelcontainers of het PMD wordt aan huis opgehaald.

De inzameling via een *brengevoorziening* is snel te realiseren. Nadelen hiervan zijn:

- ze moeten vaak geleegd worden
- er moeten veel dure voorzieningen geplaatst worden
- door het contract met Omrin wordt al het afval verbrand

De inzameling via een *haalvoorziening* is globaal te verdelen in een inzameling via een minicontainer of via een PMD-zak. De keuze voor de minicontainer zal met name afhangen of de huidige minicontainer voor restafval ingezet kan worden voor de inzameling van PMD omdat het verstrekken van een 4^e

minicontainer naar verwachting veel weerstand van de inwoners zal opleveren. Een combinatie invoering minicontainer voor PMD en het wegbrengen van het overige restafval is een oplossing voor het niet verstrekken van een vierde container. De invoering van de PMD-zak kan ingevoerd worden waarbij ook nog gebruik gemaakt kan worden van de minicontainer voor het restafval. In het laatste geval zal er een extra inzameling voor de PMD-zakken moeten worden georganiseerd. Bij de invoering van een haalsysteem voor PMD wordt altijd aangeraden om in eerste instantie over te gaan naar een zakkensysteem, in een later stadium over te gaan naar de minicontainer en tot slot het wegbrengen ervan naar een verzamelvoorziening.

Financiën

Afhankelijk van de gekozen optie heeft het gevolgen voor zowel de kosten als voor de inkomsten. De gemeenten ontvangen een vergoeding voor elke ton PMD welke gescheiden wordt ingezameld. In de huidige situatie (met nascheiding) ontvangen de gemeenten netto een bedrag per 1000 kg ter hoogte van een inzamelvergoeding circa 50 euro en vermeden kosten voor de verwerking van het restafval circa 65 euro. Het overige gaat naar Omrin om voor ons het PMD uit het restafval te halen.

Bij een brongescheiden systeem ontvangt de gemeente een vergoeding (720 euro) voor de inzameling en verwerking van het PMD. Deze kosten zijn afhankelijk van het gekozen systeem. De kosten zijn onder te verdelen in de inzamelkosten, sorteerkosten, communicatiekosten, afkeur etcetera. De vergoeding van 720 euro per gerecyclede ton kunststofverpakkingen is dusdanig vastgesteld dat de gemaakte kosten hieruit betaald kunnen worden zonder dat de gemeente er iets aan overhoudt.

Combinatie bronscheiding en nascheiding

Een combinatie tussen beide systemen is een vaak gezien inzamelsysteem. Een combinatie wordt door Omrin niet geaccepteerd omdat dit het rendement van de nascheiding negatief beïnvloedt. Omrin zal dan liever van een andere wachtlijst-gemeente het restafval verwerken. Bij het overstappen op bronscheiding zal het afval dat nu bij Omrin wordt aangeleverd rechtstreeks worden verbrand en niet door het nascheidingssysteem gaan. Daardoor komen we verder af te staan van de doelstelling en moet een hogere WBM-heffing afgedragen worden.

Neveneffecten

De keuze voor nascheiding heeft ook positieve effecten op het halen van de doelstellingen. Via de nascheiding worden niet alleen de kunststofverpakkingen, metalen en drankenkartons uit het restafval gehaald maar ook worden onder andere zand en puin hergebruikt. Op dit moment wordt naast de PMD circa 35 kilogram per inwoner per jaar nuttig toegepast.

Omrin optimaliseert dagelijks de nascheiding en kijkt naar mogelijkheden om in de toekomst meerdere grondstoffen uit het aangeboden restafval te halen. Ze zijn bezig met het certificeren van biogas en – granulaat en onderzoeken mogelijkheden voor het nascheiden van luiers.

De keuze voor bronscheiding van PMD kan daarentegen in combinatie met de invoering van diftar een positief effect hebben op het scheiden van overige grondstoffen zoals gft-afval, papier etc. Daarnaast kan de acceptatie van de invoering van diftar hoger zijn.

Conclusie

Op dit moment is het niet mogelijk om over te stappen op bronscheiding om contractuele verplichtingen. Onderdeel daarvan is de evaluatie op basis van kwaliteit en kwantiteit voor de verschillende systemen bron- en nascheiding.

Daarnaast is het niet duidelijk welke afspraken tussen de verpakkingsindustrie en gemeenten worden gemaakt voor de periode na 2022. De verwachting is dat de nadruk wordt gelegd op kwaliteit van de grondstoffen in plaats van de kwantiteit. We bevelen daarom aan om te kijken of nascheiding nog steeds de geëigende methode is na vaststelling van de nieuwe raamovereenkomst verpakkingen en wanneer de uitkomsten van de evaluatie invoering tariefprikkel duidelijk zijn.

2.0 WAAR STAAN WE NU?

2.1 HUIDIGE SITUATIE NEO-GEMEENTEN

Inzamelen

De inzamelstructuur in de gemeenten Nunspeet, Elburg en Oldebroek is globaal onder te verdelen in drie groepen:

1. Halen aan huis
2. Brengen in de wijk
3. Brengen in de gemeente

Een standaard huishouden heeft drie minicontainers van 240 liter voor:

- Restafval
- GFT-afval
- Oud papier en karton

In bijlage 3 is een overzicht te vinden van de inzamelmiddelen per gemeente.

Bij weinig ruimte aan huis, zoals bij appartementen of in het centrum, maken inwoners gebruik van een gezamenlijke container, al dan niet voorzien van een toegangscontrole.

Verwerken

Naast de gelijke wijze waarop in de drie NEO-gemeenten het restafval en de grondstoffen gescheiden worden ingezameld is ook de verwerkingwijze hetzelfde. Hieronder wordt per afval-/grondstof weergegeven op welke wijze dit wordt verwerkt.

Restafval

Het restafval wordt verwerkt bij Omrin te Heerenveen. Bruikbare grondstoffen worden eerst via nascheiding uit het restafval gehaald. De grondstoffen die op dit moment uit ons restafval worden gehaald en als grondstof hergebruikt worden zijn:

- Kunststofverpakkingen
- Metalen en blik
- Drankenkartons
- Zand en puin t.b.v. o.a. wegenbouw
- Vochtreductie als gevolg van verwerking organisch natte fractie in het restafval (wordt meegenomen in het behalen van de doelstelling)
- Biogranulaat/biogas (wordt niet toegerekend naar het scheidingspercentage, Omrin is wel bezig met de certificering)

Het restant wordt bij de REC in Harlingen verbrand. De restwarmte die vrijkomt wordt gebruikt door de omliggende industrie.

Groente-, fruit- en tuinafval

Het GFT-afval wordt gecomposteerd bij Orgaworld in Lelystad.

Oud papier en karton

Het ingezamelde oud papier en karton wordt verwerkt via Remondis in Ermelo tot “nieuw” papier en karton.

Kunststofverpakkingen

De kunststofverpakkingen worden bij Omrin te Heerenveen uit ons restafval gehaald via nascheiding. Na sortering in verschillende kunststofsoorten wordt het verwerkt tot nieuwe kunststofproducten.

Metalen en blik

De metalen en blik worden bij Omrin te Heerenveen uit ons restafval gehaald via nascheiding. Het metaal en blik wordt daarna door o.a. de Hoogovens hergebruikt.

Drankenkartons

De drankenkartons worden bij Omrin te Heerenveen uit ons restafval gehaald via nascheiding. Na sortering worden de drankenkartons bewerkt om het papier, plastic en aluminium van elkaar te scheiden om als grondstof te hergebruiken.

Glas

Het ingezamelde glas wordt verwerkt door de glasverwerkende industrie tot nieuw glas.

Textiel en schoenen

Het textiel wordt ingezameld door Sympany te Harderwijk. Nog draagbaar textiel wordt verkocht aan de tussenhandel. Het niet-draagbare textiel wordt onder andere verwerkt tot garen, waarna het wordt gebruikt in diverse toepassingen.

Klein chemisch afval en medicijnen

Het ingezamelde KCA en medicijnen worden door diverse bedrijven op een milieuhygiënische wijze verwerkt en de bruikbare grondstoffen worden hergebruikt.

Wit- en bruingoed en spaarlampen

Het ingezamelde wit- en bruingoed en spaarlampen worden door diverse bedrijven op een milieuhygiënische wijze verwerkt en de bruikbare grondstoffen worden opnieuw gebruikt in nieuwe toepassingen. Van oude spaarlampen kunnen bijvoorbeeld weer nieuwe spaarlampen gemaakt worden en onderdelen van kapot witgoed die nog werken kunnen worden hergebruikt.

Grof huishoudelijk afval

Het grof huishoudelijk afval wordt gesorteerd in bruikbare grondstoffen. Deze grondstoffen worden op diverse wijzen hergebruikt. Het onbruikbare deel wordt verbrand of gestort.

Tak- en snoeihout

Het ingezamelde tak- en snoeihout wordt gecomposteerd of gebruikt in een biomassacentrale ten behoeve van groene stroom- of warmte-opwekking.

Kringloopgoederen

De ingezamelde kringloopgoederen krijgen een tweede leven via de kringlooporganisaties in de regio, waar deze verkocht worden.

Meer grondstoffen uit restafval in de toekomst?

Op dit moment heeft Omrin concrete plannen luiers en incontinentiemateriaal na te scheiden en te hergebruiken. Verder is men bezig met de certificering op rijksniveau van biogranulaat en –gas, zodat dit meegenomen mag worden in de herbruikbare grondstoffen. De aanvraag ligt al ter beoordeling bij het ministerie van I&A.

2.2 HOEVEEL GRONDSTOFFEN SCHEIDEN WE AL OM TE RECYCLEN?

Tabel 2.1 weergeeft de totale hoeveelheid afval/grondstoffen die inwoners aanbieden via alle eerdergenoemde beschikbare inzamelmethoden.

Tabel 2.1: Per grondstof gemiddeld aantal kg per inwoner per jaar (met toelichting inzamelsysteem) (2018)

Afval/grondstof	Kg apart per inwoner per jaar			Toelichting
	Nunspeet	Elburg	Oldebroek	
GFT	154,9	157,5	172,8	
Papier/karton	54,0	53,5	58,9	
Kunststofverpakkingen	11,4	11,4	11,4	Via Omrin uit het restafval*
Metalen/blik**	6,5	7,1	6,9	Via Omrin uit het restafval (3,2%)
Drankenkartons	2,0	2,0	2,0	Via Omrin uit het restafval*
Zand en puin**	12,6	13,8	13,4	Via Omrin uit het restafval (6,2%)
Overig nascheiding**	19,6	21,4	20,7	Via Omrin uit het restafval (9,6%)
Glas	20,1	15,1	13,5	
Textiel	4,4	5,2	5,3	
KCA	0,7	0,7	1,2	
Wit- en bruingoed	2,1	2,8	2,8	
Tak- en snoeihout	1,4	1,6	1,2	
Kringloopgoederen	Nb	Nb	Nb	Geen gegevens bekend
Grove grondstoffen via brengstations	Nb	Nb	Nb	Geen gegevens bekend
Totaal	289,7	292,1	310,1	

*de totale hoeveelheid P&D wordt gemiddeld over alle inwoners van het verzorgingsgebied van Omrin. Daarom wordt de nascheiding van P&D weergegeven in kg per inwoner en is dit voor alle drie de NEO-gemeenten gelijk

**Deze overige grondstoffen worden berekend o.b.v. het percentage van de aangeboden hoeveelheid restafval.

Extra grondstoffen uit restafval door nascheiding

Naast de PMD-verpakkingen verlaagt Omrin de hoeveelheid aangeboden restafval door er ook andere grondstoffen uit te halen, zoals zand en puin.

Er wordt ongeveer 54 kg aan extra grondstoffen via de nascheiding uit het huishoudelijk restafval gehaald (tabel 2.2). Dit mag meegenomen worden in de realisatie van de doelstelling.

2.3 WAT ZIT ER NOG IN HET RESTAFVAL?

Met een jaarlijkse sorteeraanlyse brengen we in beeld welke grondstoffen (onjuist) via het restafval worden aangeboden. In tabel 2.2 en figuur 2.1 zijn de resultaten van de Afvalsorteeranalyse weergegeven¹. De rood gemarkeerde grondstoffen worden nu deels foutief aangeboden in het restafval.

Tabel 2.2: Resultaten sorteeraanlyse van de restafvalcontainer in gewichtsprocenten en in kg per inwoner per jaar (2018)

Afval-/grondstof	Nunspeet		Elburg		Oldebroek		Wijze hoe deze aangeboden moet worden
	Gew.%	Kg/inw	Gew.%	Kg/inw	Gew.%	Kg/inw	
GFT-afval	37,8%	77,0	40,1%	89,3	33,7%	75,7	Aan huis
Oud Papier	7,7%	15,7	5,4%	12,0	6,9%	15,5	Aan huis
Kunststoffen*	13,5%	27,5	16,7%	37,2	14,6%	32,8	Via restafval
Verpakkingen	11,9%	24,2	15,5%	34,5	11,1%	24,9	Via restafval
Niet-verpakkingen	1,6%	3,3	1,2%	2,7	3,5%	7,9	Via restafval
Metalen/blik*	3,7%	7,5	1,7%	3,8	3,0%	6,7	Via restafval
Drankenkartons*	1,8%	3,7	2,9%	6,5	1,8%	4	Via restafval
Glas	1,9%	3,9	4,2%	9,4	3,6%	8,1	In de wijk
Textiel	5,8%	11,8	5,0%	11,1	4,5%	10,1	In de wijk
KCA	0,4%	0,8	0,1%	0,2	0,1%	0,2	In de gemeente
Wit- en bruingoed	0,6%	1,2	0,9%	2,0	0,4%	0,9	In de gemeente
Puin, hout etc.	4,3%	8,8	8,4%	18,7	11,6%	26,1	Afvalbrengstation
Hygiënisch papier	10,9%	22,2	9,0%	20,0	8,8%	19,8	Via restafval
Luiers e.d.	5,5%	11,2	4,0%	8,9	4,8%	10,8	Via restafval
Overig hyg. papier	5,4%	11,0	5,0%	11,1	4,0%	9	Via restafval
Overig afval	11,6%	23,6	5,8%	12,9	11,1%	24,9	Via restafval
Subtotaal	100%	203,7	100%	223,1	100%	224,8	
Resultaat nascheiding		52,1		55,7		54,4	
Netto aangeboden restafval		151,6		167,4		170,4	

* deze grondstoffen worden via de nascheiding uit het restafval gehaald

¹ Afvalspiegel, Afvalsorteeranalyse 2018

60% grondstoffen in restafval

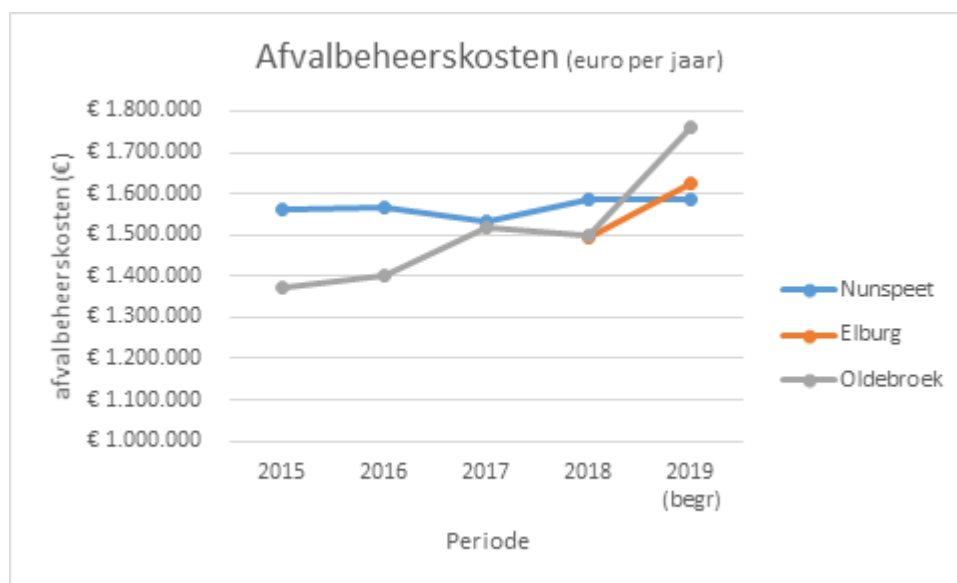
Uit de sorteeranalyse blijkt dat circa 60% van de inhoud van de restafvalcontainer op een andere wijze aangeboden moet worden om de grondstoffen te kunnen hergebruiken. Het behalen van de doelstelling kan dus simpelweg als inwoners hun afval goed scheiden.

2.4 WAT ZIJN DE TOTALE AFVALBEHEERKOSTEN?

De afvalbeheerkosten over de periode 2015-2019 bestaan uit:

- directe kosten van inzameling, op- en overslag en verwerking
- indirecte kosten (overhead), ten laste van de afvalstoffenheffing
- (min-kosten) vergoedingen en verwerkingsopbrengsten.

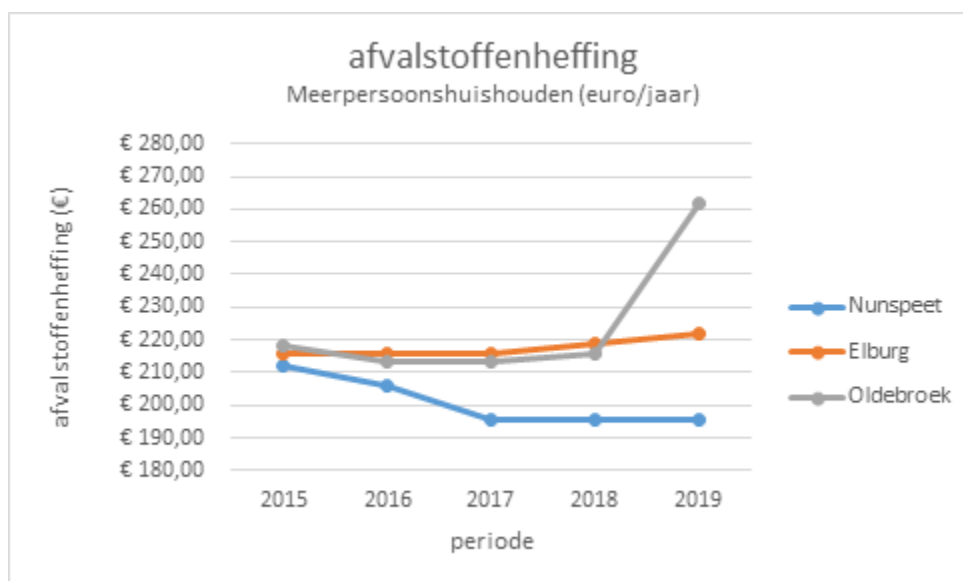
Figuur 2.1: Afvalbeheerskosten per gemeente in €/jaar (2015-2019)

Kosten die geen deel uitmaken van de totale beheerkosten zijn onder andere kwijtscheldingskosten, btw-compensatie en kosten voor zwerfafval. Om deze reden kunnen de totale beheerkosten anders uitvallen dan de gemeentelijke afvalstoffenheffing.

De afvalbeheerkosten stijgen elk jaar en blijven naar verwachting in de toekomst ook stijgen. Onder andere door het stijgen van de kosten voor het verbranden van restafval. De afvalbeheerkosten dekken we grotendeels uit de inkomsten afvalstoffenheffingen en onttrekking uit de afvalstoffenreserve. Mocht er desondanks onvoldoende dekking zijn dan komt het restant uit de algemene middelen.

Figuur 2.2: afvalstoffenheffing per gemeente in €/jaar (2015-2019)

Figuur 2.2 geeft de tarieven voor meerpersoonshuishoudens 2015-2019 weer.

De verschillen in afvalstoffenheffing tussen de gemeenten is afhankelijk van veel aspecten. De heffing wordt door elke gemeente zelf bepaald en berust deels op politieke keuzes. Aspecten waardoor verschillen kunnen ontstaan zijn (maar beperken zich niet tot):

- Onttrekking uit afvalstoffenreserve
- Toerekening zwerfafval en reinigingskosten
- Oud papieropbrengsten
- Doelgroepenbeleid
- Kwijtscheldingen

Figuur 2.2 laat een sterke stijging zien in de afvalstoffenheffing van Oldebroek in 2019 ten opzichte van Nunspeet en Elburg. Dit is het gevolg van verhoging van de WBM-heffing, extra inzamelingskosten door een Europese aanbesteding en een lagere onttrekking uit de afvalstoffenreserve. Ook in Elburg wordt de (lichte) stijging veroorzaakt door de hogere WBM-heffing. Elburg en Nunspeet hebben gekozen om de verhoging van de WBM-heffing op te vangen door deze (deels) uit de afvalreserve te halen.

2.5 HOE PRESTEREN WE TEN OPZICHTE VAN VERGELIJBARE GEMEENTEN?

Binnen de NEO-gemeenten vergelijken we onze resultaten vaak onderling. Daarnaast doen wij mee aan de Benchmark Huishoudelijk Afval. Met deze landelijke benchmark vergelijken we onze resultaten op het gebied van afvalinzameling, afvalscheiding en kosten met andere gemeenten.

De meest recente analyse is uitgevoerd over het peiljaar 2017². In dat jaar namen 179 gemeenten deel aan deze benchmark (10,8 miljoen inwoners). Gemeenten zijn voor de onderlinge vergelijking verdeeld in vier hoogbouwklassen: de NEO-gemeenten vallen in categorie D (0-19% hoogbouw)³.

² Benchmark huishoudelijk afval – analyse peiljaar 2017, NVRD-RWS-Cyclus Management, 7 november 2018.

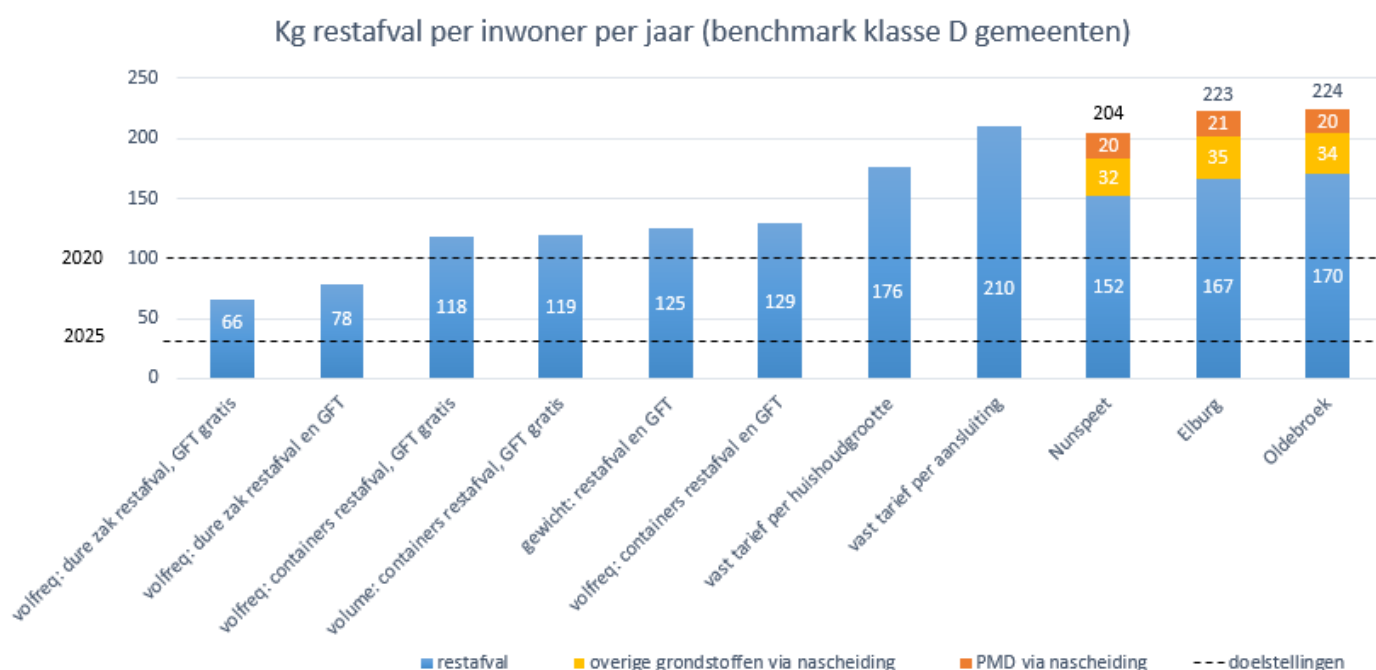
Resultaten per strategie om restafval te verminderen

Figuur 2.3 vergelijkt de gemiddelde resultaten van de gemeenten in klasse D onderling, op basis van de inzamelmethode die de gemeenten volgen.

Gemeenten met een vorm van diftar produceren minder restafval.

In 2017 haalde ruim 25% van de deelnemende klasse D gemeenten al de VANG-doelstelling van maximaal 100 kg huishoudelijk restafval. De inzamelstrategie die deze gemeenten hanteren is altijd een vorm van diftar. Difftar lijkt dan ook een belangrijk instrument om de volgende stap te kunnen zetten naar vermindering van het restafvalaanbod richting de VANG-doelstelling van 100 kg per inwoner per jaar.

Figuur 2.3: kg restafval per inwoner per jaar (benchmark klasse D gemeenten) per tariefsysteem en voor NEO

De eerste zes staven in figuur 2.3 zijn vormen van diftar. De twee erna zijn systemen zonder tariefprikkel op restafval: een vaste afvalstoffenheffing per huishoudgrootte of per aansluiting. Opvallend is dat hierbij de hoeveelheid restafval veel groter is dan wanneer wel een tariefprikkel wordt toegepast. De laatste 3 staven geven de hoeveelheden restafval voor NEO weer, waarbij ook het effect van nascheiding is af te lezen. NEO presteert qua restafval na nascheiding van Omrin gemiddeld iets beter dan D klasse gemeenten zonder tariefprikkel. Om een slag te maken in het terugdringen van restafval is invoering van een tariefprikkel echter de benodigde oplossing.

³ Voor meer informatie: zie www.bmha.nl.

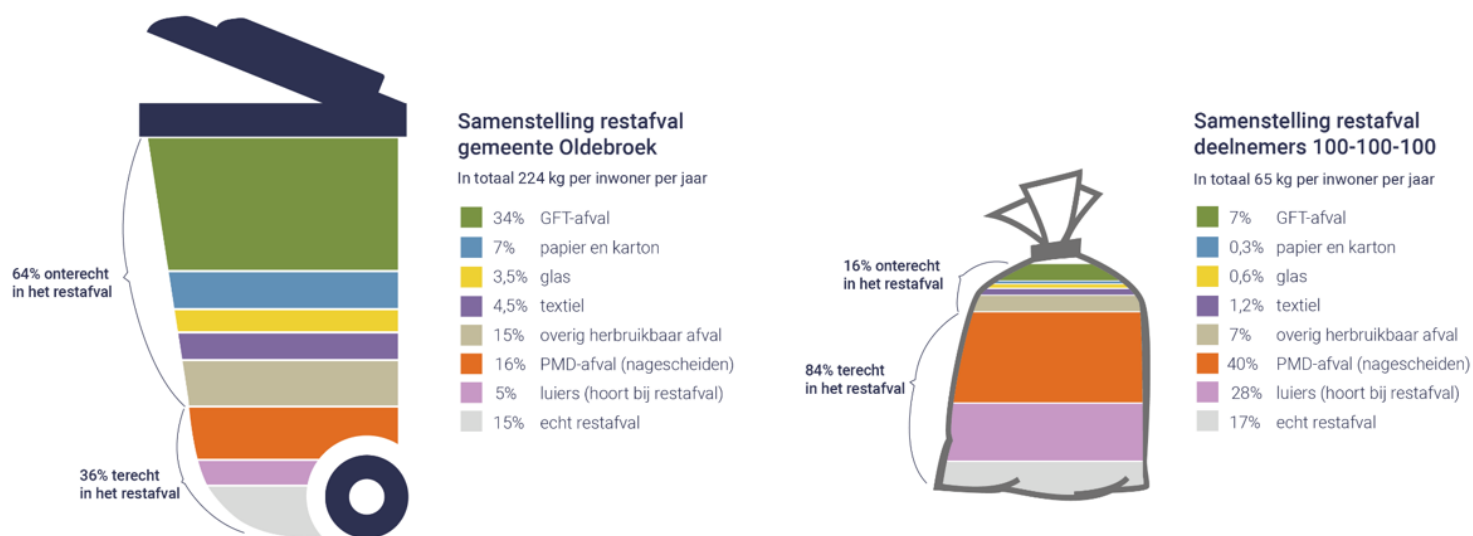
2.6 WAT VINDEN ONZE INWONERS?

100 dagen afvalvrij

Dertig inwoners in Oldebroek deden in de eerste helft van 2019 mee aan de proef 100-100-100, om 100 dagen 100 % (zo veel mogelijk) afvalvrij te leven. Via een online platform hielp de gemeente deelnemers om zo min mogelijk (rest)afval te produceren. Deelnemers hielpen elkaar door ervaringen te delen en tips uit te wisselen.

- Alle respondenten scheiden het afval omdat het beter is voor het milieu. Een enkeling doet het voor de (klein)kinderen of handelen vanuit de eigen moraal.
- Gemiddeld geeft de groep zichzelf een 7,8 voor het scheiden van afval. Niemand geeft zichzelf een 10 of een onvoldoende.
- De helft van de respondenten kost het geen moeite om afval te scheiden, voor de andere helft kost het een beetje moeite.
- Vooral het GFT-afval zijn de deelnemers sinds de uitdaging beter gaan scheiden.
- De plastic verpakkingen hebben de meeste indruk gemaakt. 10 respondenten gaan bewuster met het plastic afval om en kijken bij aankoop al naar het soort verpakking. Met de overige stromen gaan bijna alle respondenten bewuster om sinds de uitdaging.
- Deelnemers zijn positief over de uitdaging. Veel deelnemers zeggen wat over de bewustwording, ook in de directe omgeving van de deelnemers.
- Deelnemers geven aan dat de gemeente meer mag informeren over het scheiden van afval.

Figuur 2.4: Sorteeraanalyse restafval Oldebroek 2018 in vergelijking met sorteeraanalyse restafval 100-100-100

In bijlage 4 is een uitgebreide lijst met ideeën en suggesties opgenomen t.a.v. afval scheiden die in de laatste deelnemersbijeenkomst naar voren zijn gekomen.

Inwonersenquête Nunspeet

Gemeente Nunspeet deed onderzoek onder inwoners naar draagvlak voor een tariefprikkel, wijziging van de inzamelfrequentie en omgekeerd inzamelen.

- Inwoners van Nunspeet geven een gemiddeld rapportcijfer van 7,4 over de inzameling van afval, vergelijkbaar met andere gemeenten. 14% is uitermate tevreden en slechts 6 % geeft een onvoldoende.

- Het merendeel van inwoners komt prima uit met de huidige inzamelfrequentie van GFT, klein tuinafval, oud papier en restafval. De inzameling van grof tuinafval mag omhoog, vooral volgens inwoners van het buitengebied.
- 88% van de inwoners vindt afval scheiden belangrijk.
- Driekwart wil afval ook beter gaan scheiden.
- Gemak is voor inwoners belangrijk, men wil het afval makkelijk kwijt kunnen.
- De helft van de inwoners geeft aan dat geld besparen een belangrijk argument is voor afval scheiden.
- 54% van inwoners geeft de voorkeur aan diftar, 23% kiest voor wijziging in de inzamelfrequentie en 22% kiest voor omgekeerd inzamelen.
- 58% van de inwoners geeft de voorkeur aan het scheiden van PMD, 42% wil het houden zoals het nu is (nascheiding).

Afvalenquête Elburg & Oldebroek

In het voorjaar van 2016 hebben Elburg en Oldebroek samen een afvalenquête gehouden onder inwoners over afval scheiden.

- Inwoners van Oldebroek en Elburg gaven aan afval vooral te scheiden omdat dit beter is voor het milieu (82%). Een kwart doet het omdat “het zo hoort” en slechts 4% zegt niet te scheiden.
- 44% van de inwoners gaf aan nog beter te scheiden wanneer er in de buurt meer verzamelcontainers zouden staan. Op de stelling dat men meer afval zou scheiden wanneer het geld bespaart reageert 59% positief. 20% antwoordt positief op de stelling dat ze meer afval zouden scheiden wanneer ze meer weten over het nut hiervan.
- 60% geeft aan dat er meer voorzieningen nodig zijn om afval gescheiden aan te bieden en een derde zou meer scheiden wanneer het minder moeite kost.
- Opvallend is dat evenveel mensen het eens en oneens zijn met de stelling *“ik vind het goed om te betalen voor iedere keer dat ik mijn grijze container aanbied, als ik daardoor geld bespaar”*.

Uit de bevindingen vanuit Nunspeet, Elburg en Oldebroek blijkt dat beter afval scheiden voor een groot gedeelte een kwestie van bewustwording en communicatie is. Men geeft echter niet aan dat ze weinig kennis hebben over afval scheiden, maar het belang ervan lijkt niet duidelijk genoeg. De NEO-gemeenten hebben daarom een belangrijke taak bij het invoeren van een tariefprikkel op restafval: voldoende en heldere communicatie richting de inwoners over invoering van de tariefprikkel en voorlichting over het (na)scheiden van afval.

Serviceniveau

Op dit moment hebben we als NEO-gemeenten over het algemeen een hoog serviceniveau. Er zijn nog wel verbeteringsmogelijkheden op het gebied van de service. Het gaat daarbij over:

- Inzameling van grove afvalstromen middels een grondstoffenstation. Inwoners zijn nu ontevreden over de private milieustraten waar ze grof huishoudelijk afval kwijt kunnen.
- Aparte inzameling van GFT en papier bij verzamelcontainers. Sommige inwoners hebben nu bij hun verzamelcontainer gaan aparte voorziening voor papier en/of GFT en moeten dit dus verder weg brengen.

- Samen met inwoners gaan we maatregelen bedenken om afvalscheiding eenvoudiger te maken (bijvoorbeeld een compostvat of klein GFT-bakje voor in de keuken). 100-100-100 deelnemers gaan we hierbij betrekken, aangevuld met inwoners van Elburg en Nunspeet.

3.0 WELK DIFTARSYSTEEM PAST BIJ ONS?

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten die andere gemeenten halen met diftar (3.1) en presenteren we de diftarsystemen die relevant zijn voor de NEO-gemeenten (3.2).

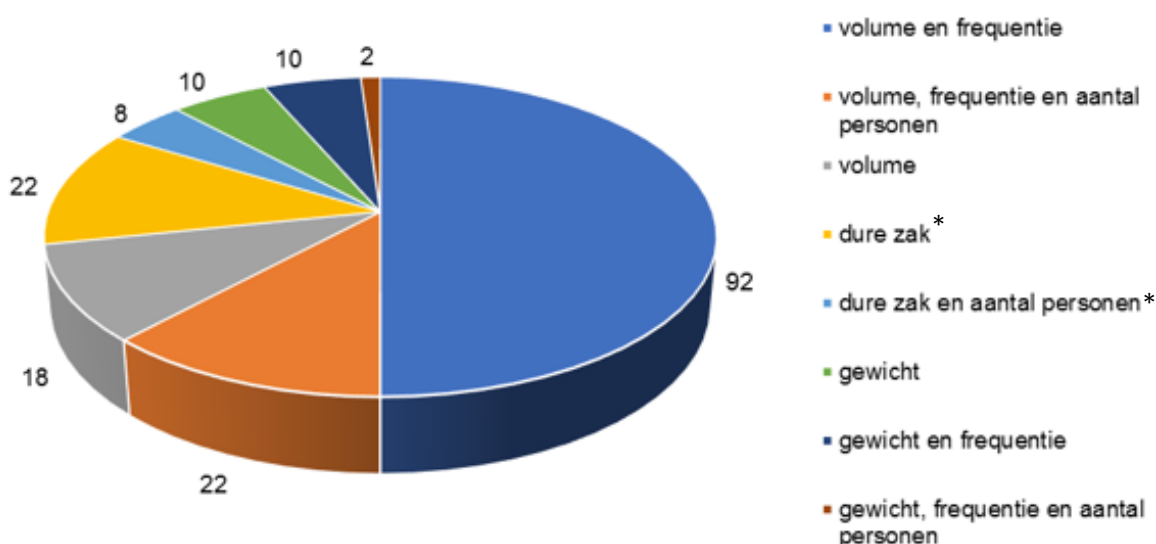
3.1 DIFTAR IN NEDERLAND

Bijna de helft van de Nederlandse gemeenten hanteerde in 2018 een vorm van diftar⁴. De andere helft van de gemeenten hanteert een heffing op basis van gezinsgrootte, net als nu in de NEO-gemeenten, of hanteert een vast tarief voor alle huishoudens.

Deze systemen kunnen grofweg in drie varianten worden ingedeeld:

- Diftar op basis van volume en frequentie (meest toegepaste systeem, figuur 3.1);
- Diftar middels een dure zak
- Diftar op basis van gewicht

Figuur 3.1: Aantal gemeenten per diftarsysteem in 2018

* Onder dure zak wordt ook omgekeerd inzamelen gerekend in dit figuur

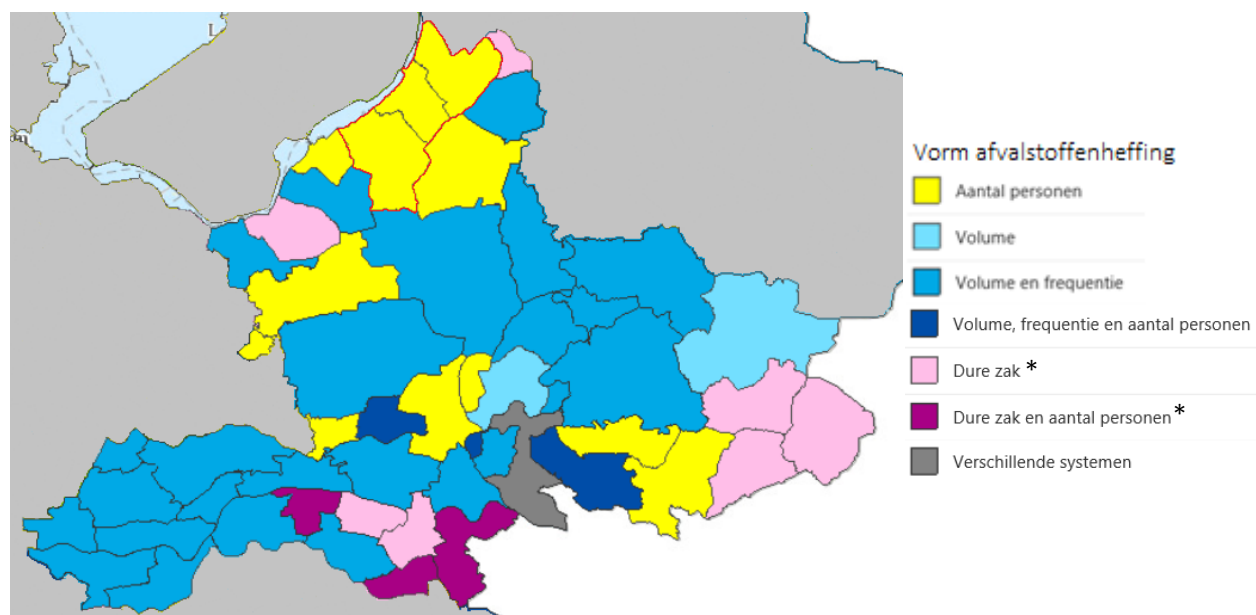
Diftar in Gelderland

In Gelderland hanteert het overgrote merendeel van de gemeenten al een vorm van diftar. Van alle Gelderse gemeenten is diftar op basis van volume en frequentie het meest gebruikt (figuur 3.2). Belangrijk om hierbij te vermelden is dat alleen gemeente Ermelo diftar heeft ingevoerd en gebruik maakt van nascheiding. Zij hebben eerst diftar ingevoerd en zijn daarna overgegaan op nascheiding. Er zijn dus geen gemeenten 1-op-1 vergelijkbaar met NEO.

Van de 12 Gelderse gemeenten die volgens figuur 3.2 in 2018 nog geen vorm van diftar toepasten is dit inmiddels wel ingevoerd, over besloten of in elk geval in de raad besproken of onderzoek naar gedaan bij 7 hiervan (inclusief NEO).

⁴ Afvalstoffenheffing 2018, Rijkswaterstaat.

Figuur 3.2: vorm van afvalstoffenheffing in Gelderse gemeenten (2018)⁵

* Onder dure zak wordt ook omgekeerd inzamelen gerekend in dit figuur

3.2 KENMERKEN RELEVANTE DIFTARSYSTEMEN

We beschrijven hier in het kort de diftarsystemen die – net als in de huidige situatie in de NEO-gemeenten – uitgaan van het gebruik van mini- en verzamelcontainers.

Vastrecht en variabel tarief

Bij het toepassen van een tariefprikkel bestaat de afvalstoffenheffing uit een deel vastrecht (meestal voor iedereen hetzelfde) en variabele kosten (de kosten per aanbieding en/of per kilo per huishouden). De gemeentelijke opbrengsten bestaan dan natuurlijk ook uit een vast deel en een variabel deel. Per diftarsysteem gaan we hier kort op in.

Diftarsystemen

Afrekening op basis van volume en frequentie

Volume/frequentie houdt in dat de inwoners een tarief betalen per lediging van de container, gekoppeld aan de grootte van de container. Het kan ook dat alle containers in de gemeente dezelfde grootte hebben (zoals binnen NEO: 240 liter).

Dit wordt ook wel de variabele opbrengst binnen de afvalstoffenheffing genoemd. Bij inwoners die gebruik maken van een verzamelcontainer wordt vaak een vast tarief bovenop het vastrecht per aansluiting gezet. Het alternatief is om alle verzamelcontainers te voorzien van een pasjessysteem. In de praktijk wordt deze vorm van diftar vooral toegepast op restafval.

⁵ Bron: Rijkswaterstaat, Afvalstoffenheffing 2018

Afrekening op basis van volume en frequentie en per kilogram

Bij deze variant betalen de huishoudens een bedrag voor het legen van de container en een tarief voor de aangeboden kilogrammen. Deze vorm wordt in Nederland met name voor restafval toegepast.

Afrekening per kilogram

Bij afrekening per kilogram betalen huishoudens per kilo afval die zij aanbieden. Deze heffing kan zowel op restafval als op GFT toegepast worden. Huishoudens zullen met name de 'zware' grondstoffen apart aan willen bieden om daarmee de kosten te beperken. Ook hier geldt dat bij inwoners die gebruik maken van een verzamelcontainer vaak een vast tarief bovenop het vastrecht per aansluiting wordt gezet. Het alternatief is om alle verzamelcontainers te voorzien van een pasjessysteem.

Dure zak

Het dure zaksysteem houdt in dat inwoners bij de gemeente speciale afvalzakken kunnen kopen. Hierin verzamelen zij het afval en deze zakken zetten zij aan de weg voor inzameling. Dit systeem is bijvoorbeeld ingevoerd in Putten. Ook is het mogelijk dat men de zakken zelf naar verzamelvoorzieningen moet brengen (omgekeerd inzamelen). In de volgende uitgebreide afweging van een geschikt diftarsysteem voor NEO wordt het dure zakprincipe echter niet verder afgewogen. Dit heeft te maken met het feit dat teruggaan van minicontainers naar losse vuilniszakken op veel weerstand kan rekenen onder inwoners. Ook zijn de minicontainers binnen NEO nog lang niet afgeschreven, wat het financieel onaantrekkelijk maakt. Verder zijn er hygiënische redenen om niet meer terug te keren naar inzameling in losse afvalzakken. Tot slot is het binnen de overeenkomst met Omrin niet mogelijk om met losse zakken te gaan werken.

Elk diftarsysteem vraagt om maatwerk en flankerende maatregelen om eventuele ongewenste effecten tegen te gaan (zie hoofdstuk 6).

3.3 WELK TARIEFSYSTEEM PAST BIJ DE NEO-GEMEENTEN?

In paragraaf 3.2 zijn drie diftarsystemen in hoofdlijnen beschreven. Om tot een afweging te komen tussen de verschillende diftarsystemen is het effect van een laag, midden en hoog variabel tarief ingeschat.

De beoordeling die we in tabel 3.1 hebben toegekend aan de verschillende aspecten lichten we daaronder verder toe.

Tabel 3.1: Beoordeling van verschillende diftarsystemen en tarieven voor de NEO-gemeenten

	Milieu	Kosten	Inkomsten	Inwoners
	Bijdrage aan realisatie afval-doelstelling	Afvalbeheer-kosten	Financieel risico voor gemeente	Kans op misbruik en ontwijkgedrag
Huidige systeem				
Volume/Frequentie Laag tarief				
Volume/Frequentie Middentarief				
Volume/Frequentie Hoog tarief				
Volume/Frequentie/ Gewicht Laag tarief				
Volume/Frequentie/ Gewicht Middentarief				
Volume/Frequentie/ Gewicht Hoog tarief				

■ Onvoldoende
 ■ Matig
 ■ Redelijk
 ■ Goed
 ■ Zeer goed

Doelstelling

De milieudoelstelling wordt eerder gehaald bij een prikkel die sterker wordt gevoeld. De ervaring is dat afrekening op gewicht (al dan niet in combinatie met per aanbidding) de sterkste prikkel geeft.

Afvalbeheerkosten

Het gekozen systeem heeft invloed op de afvalbeheerkosten. Met name bij diftar gewicht en frequentie, gewicht en volume en frequentie zijn de afvalbeheerkosten hoger dan bij de andere diftarsystemen, omdat er een extra aanpassing aan vuilniswagen gedaan moet worden om te kunnen wegen. Daarnaast zijn de kosten afhankelijk van de mate van prikkel. Bij een hoge prikkel biedt een inwoner minder vaak afval aan en minder afval aan dan bij een lage prikkel waardoor de verwerkingskosten lager zullen uitpakken. Kostenverhogende elementen bij diftar zijn onder andere kapitaalvernietiging bij het aanpassen van bijvoorbeeld de containergrootte of aanschaf van een weegmodule.

Tarief laag-midden-hoog

In het algemeen kan gesteld worden dat bij een hoog tarief per aanbidding of per kilogram het vastrecht lager zal zijn dan bij een laag tarief per aanbidding of per kilogram. Hieruit volgt dat het verschil in de hoogte van de afvalstoffenheffing (vastrecht plus variabele kosten) groter wordt tussen huishoudens die nooit restafval aanbieden en huishoudens die maximaal aanbieden.

Financieel risico voor gemeente

Het financiële risico of de financiële onzekerheid voor de gemeente neemt toe bij een hoger tarief per aanbieding of per gewicht omdat een groter deel van de afvalbeheerkosten gedekt moeten worden uit de variabele inkomsten. Het te hoog of te laag inschatting van het aanbiedgedrag heeft dan ook een groot gevolg voor de kostendekkendheid van de afvalbeheerkosten.

Acceptatie inwoners

Het gedrag van inwoners is afhankelijk van wat zij belangrijk vinden wat betreft milieu, kosten en service. In het algemeen kan gesteld worden dat inwoners niet van verandering houden. Daarnaast is er een steeds groter besef bij de inwoners dat er zuiniger met de aarde omgegaan moeten worden; zie de maatschappelijke verontwaardiging bij onder andere de “plastic soep” en het winnen van aardgas in Groningen. Toch zal een hoger tarief bij een deel van de inwoners tot een grotere weerstand of ontwijkgedrag leiden dan bij een lager tarief. Het ontwijkgedrag kan er toe leiden dat een inwoner afval via de container bij de burens aan gaat bieden op kosten van de burens. Dit speelt met name bij een systeem op basis van gewicht, omdat de container zwaarder wordt als ie aan de weg staat en iemand er iets bij stopt. Bij volume/frequentie speelt dit minder, omdat de container toch al aan de weg staat en het voor het tarief niet uitmaakt of iemand er nog wat bij stopt.

Conclusie

De ambitie om als NEO-gemeenten de hoeveelheid restafval te verminderen tot 100 kg per inwoner per jaar kan alleen gerealiseerd worden als de inwoners hier aan meewerken en het systeem accepteren. Om het ook een duurzaam systeem te laten zijn is het van belang dat de afvalbeheerkosten acceptabel zijn en de financiële risico's voor de gemeente beperkt zijn.

Het huidige systeem leidt niet tot het behalen van de doelstelling, ondanks de prima score op de andere onderwerpen. Diftar op basis van alleen gewicht brengt grote financiële risico's met zich mee en de acceptatie door inwoners is laag.

Diftar op basis van volume/frequentie en diftar op basis van volume/frequentie/gewicht zijn de meest passende vormen van diftar voor NEO. Deze twee vormen dragen beide bij aan het behalen van de doelstelling, terwijl het financieel risico voor de gemeente acceptabel te houden is en de afvalbeheerskosten gelijk of lager zijn dan in de huidige situatie. Wel valt er een slag te slaan als het gaat op de acceptatie van inwoners, hier ligt een uitdaging voor communicatie.

Voor een uitgebreide kostenoverweging van de twee meest verschillende diftarsystemen en tarieven: zie paragraaf 7.2.

4.0 HOE ZIET DE AFVALSTOFFENHEFFING ERUIT?

Bij invoering van het nieuwe diftarsysteem moet de gewenste tariefstructuur worden bepaald en vastgesteld. Deze structuur bestaat uit verschillende elementen die in dit hoofdstuk worden toegelicht.

4.1 HUIDIGE SITUATIE

Via de afvalstoffenheffing ontvangen we als gemeenten inkomsten voor de inzameling, afvoer en verwerking van het (grof) huishoudelijk afval. Elk jaar bepalen we de hoogte van de heffing voor het komend kalenderjaar en leggen we deze vast in de belastingverordening.

Opbouw afvalstoffenheffing 2019

De hoogte van de afvalstoffenheffing hangt in de NEO-gemeenten af van de grootte van het huishouden. Tabel 4.1 laat zien welk onderscheid de gemeenten hier in 2019 in hebben gemaakt. De afvalstoffenheffing verschilt per gemeente omdat deze is opgebouwd uit verschillende onderdelen waaraan politieke keuzes ten grondslag liggen (zie 2.4).

Tabel 4.1: Tariefstelling afvalstoffenheffing 2019

omvang/type huishouden	Nunspeet		Elburg		Oldebroek	
	aantal huishoudens	tarief	aantal huishoudens	tarief	aantal huishoudens	tarief
een persoon + recreatiewoningen	3.100	€ 150,00	3.190	€ 144,80	2.175	€ 196,20
twee of meer personen	3.800	€ 174,60	5.926	€ 222,00	6.923	€ 261,60
drie of meer personen	4.000	€ 195,60	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Dekking afvalbegroting

Via de afvalstoffenheffing ontvangen de gemeenten inkomsten waarmee de kosten gedekt moeten worden. Daarnaast gebruiken de gemeenten een deel van de reserve afvalstoffenheffing om een gedeelte van de kosten te dekken. Hiermee worden de tarieven iets verlaagd. Door autonome ontwikkelingen (o.a. stijgende kosten verbranden restafval, de WBM-heffing) zijn de kosten voor de afvalinzameling en verwerking afgelopen jaren namelijk gestegen. Deze kosten zullen vermoedelijk ook blijven stijgen. Het uitgangspunt is een dekking van 100%.

4.2 KOSTENOPBOUW IN RELATIE TOT GEDIFFERENTIEERD TARIEF

Vast en variabel tarief

Bij toepassing van diftar bestaat de afvalstoffenheffing uit vastrecht en variabele opbrengsten. De verhouding tussen beiden heeft consequenties voor de gemeentelijke inkomsten. Hoe beter huishoudens scheiden en hoe minder afval zij aanbieden waarvoor zij moeten betalen, hoe minder inkomsten de gemeenten ontvangen. Daarom is het van belang om het vastrecht en variabel tarief zodanig te kiezen dat de inwoners een prikkel voelen om het afval beter te gaan scheiden en de risico's voor te lage inkomsten voor de gemeenten klein zijn. Ook in deze situatie is het uitgangspunt een 100% dekking van de kosten. Het vastrecht in een diftarsituatie is lager dan het vastrecht in het huidige

systeem van de NEO-gemeenten. De inwoners hebben invloed op de hoogte van het variabele gedeelte door meer of minder vaak restafval aan te bieden.

Diftarparadox

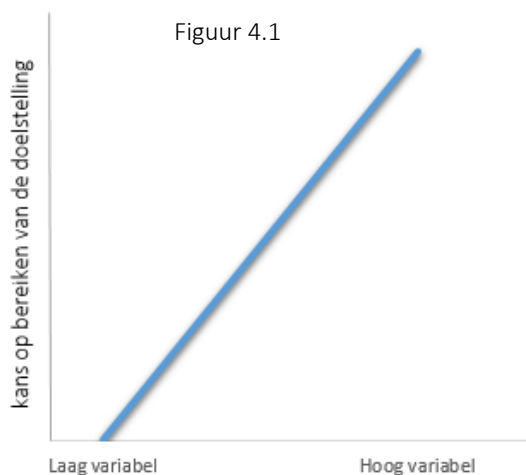
Steeds meer diftargemeenten krijgen te maken met de zogenaamde diftarparadox. Dit betekent dat de inwoners zo goed scheiden dat het vastrecht en de inkomsten uit het variabele tarief niet meer genoeg zijn om de kosten voor de afvalinzameling te dekken. Gemeenten moeten dan maatregelen nemen (meestal het verhogen van het vastrecht en/of het variabel tarief) om de afvalstoffenheffing weer kostendekkend te maken. Het is dus van belang om de tarieven goed te begroten en een zo accuraat mogelijke inschatting te maken van het aantal keer dat inwoners de container aanbieden.

4.3 KEUZES EN CONSEQUENTIES TARIEFOPBOUW

Om de hoogte van het vastrecht en het variabele tarief te bepalen moet er een inschatting gemaakt worden van het aantal verwachte aanbiedingen, daaruit wordt het vastrecht bepaald. Daarnaast kan er ook gedraaid worden aan de hoogte van het variabele tarief.

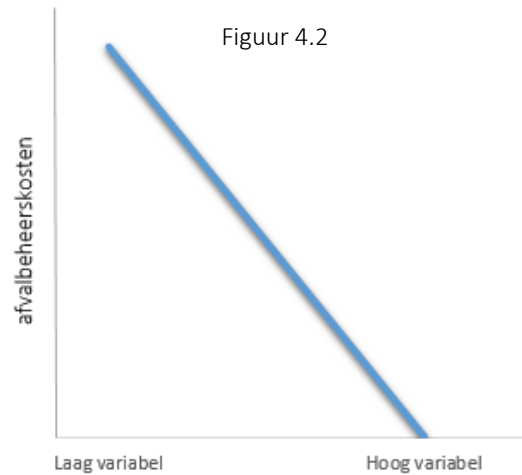
Het is belangrijk om het verwachte aantal aanbiedingen goed in te schatten en het variabele tarief hier goed op aan te laten sluiten zodat een dekkend kostenplaatje ontstaat.

Figuur 4.1, 4.2 en 4.3 geven weer welke keuze qua tarief een bepaalde invloed heeft op het effect van diftar.

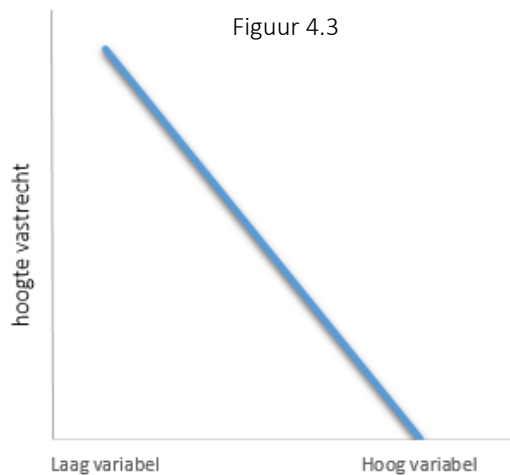

Wanneer gekozen wordt voor een lage financiële prikkel (laag variabel tarief) dan is de kans dat de doelstelling van 100 kg wordt bereikt lager. Wanneer het duurder is om restafval aan te bieden, zullen mensen daarentegen beter hun best doen om minder restafval te produceren en wordt de doelstelling makkelijker gehaald (figuur 4.1).

Een hoger variabel tarief betekent dat het afval beter gescheiden wordt. Hierdoor nemen de afvalbeheerskosten af. Andersom is de verwachting een lage tariefprikkel zorgt voor een minder fanatieke afvalscheiding bij inwoners. In deze situatie liggen de afvalbeheerskosten hoger dan bij een sterkere financiële prikkel (figuur 4.2).

dat

Omdat bij een lage tariefprikkel de inkomsten uit het variabel tarief lager zijn, maar de afvalbeheerskosten hoger, moet dit geld wel ergens vandaan komen. Dat betekent dat het vastrecht een groot onderdeel van de afvalstoffenheffing zal zijn. Bij een hoog variabel tarief komen de meeste inkomsten daaruit en kan het vastrecht omlaag (figuur 4.3).

Bovenstaande voorbeelden zijn enkele effecten die het kiezen van het variabele tarief en het inschatten van het aantal aanbiedingen hebben. Wij willen duidelijk maken met deze illustraties dat een goed afgewogen keuze hierin belangrijk is en te laag of te hoog inschatten van het aantal ledigingen, alsmede het te laag of te hoog bepalen van de tariefprikkel ongewenste effecten kan hebben. In hoofdstuk 7 zijn verschillende scenario's met laag tot hoog variabel tarief uitgewerkt in financiële effecten en effecten op de doelstelling.

5.0 WELKE MAATREGELEN MOETEN WE NEMEN VOOR DE INVOER VAN DIFTAR?

Toepassing van diftar op basis van frequentie of op basis van gewicht en frequentie zal leiden tot beter scheidingsgedrag, dus tot een groter aanbod van afval voor herbruikbare grondstoffen. Voorafgaand aan de invoering van het systeem moeten de voorzieningen voor alle afvalstromen op orde zijn: de inwoners moeten voldoende gelegenheid hebben om de herbruikbare grondstoffen gescheiden aan te bieden en de voorzieningen moeten zodanig zijn, dat zij niet uitnodigen tot verkeerd gedrag (restafval in verkeerde bak gooien).

In dit hoofdstuk beschrijven we kort welke maatregelen nodig zijn op het gebied van voorzieningen om het diftarsysteem goed te kunnen laten functioneren. Vervolgens gaan we in op de maatregelen die nodig zijn op het gebied van communicatie, handhaving, administratie/facturatie, verordeningen en monitoring.

De kosten voor deze maatregelen zijn ingeschat op basis van ervaringen in andere diftargemeenten.

5.1 MAATREGELEN VOORZIENINGEN VOOR INVOERING TARIEFPRIKKEL

Gelijke service hoog- en laagbouw

In de NEO-gemeenten maakt een deel van de huishoudens gebruik van verzamelvoorzieningen. Niet alle voorzieningen zijn geschikt in combinatie met diftar. Een deel van de verzamelvoorzieningen is voor iedereen toegankelijk waardoor de afrekening per huishouden niet mogelijk is. Daarnaast is het voor een percentage huishoudens niet mogelijk om GFT-afval en/of oud papier bij huis gescheiden aan te bieden. Daarom moeten hier voorzieningen geplaatst worden die dat wel mogelijk maken of in bestaande voorzieningen pasjessystemen worden geplaatst.

Containermanagement (CMS)

Alle minicontainers (240 liter) in de NEO-gemeenten zijn voorzien van een chip. Met deze chip is het mogelijk om te kijken welke containers aangeboden zijn. Het systeem is diftar-proof en er zullen naar verwachting geen aanpassingen nodig zijn. De verzamelvoorzieningen met een toegangscontrolesysteem zullen opgenomen moeten worden in het CMS-systeem om het mogelijk te maken dat ook deze huishoudens afgerekend kunnen worden op het aanbieden van restafval. De aanpassingen zijn beperkt. Remondis beheert deze gegevens en ze zijn relatief makkelijk te koppelen aan het bestaande CMS-systeem van ACONOV.

Opschonen CMS

Voor de invoering van een tariefprikkel is het vereist dat de juiste minicontainer voor restafval bij het toegewezen adres aanwezig is. Elk huishouden wordt schriftelijk benaderd om op de adressticker - aan de linkerkant van de minicontainer - te controleren of het adres juist is. Bij geen sticker of een foutieve sticker kan men de servicelijn bellen. ACONOV komt het dan ter plekke corrigeren. Op deze wijze ontvangt elk huishouden de juiste factuur.

Extra uitgegeven containers voor restafval en GFT-afval inleveren

In de drie NEO-gemeenten kunnen en konden inwoners een extra container (240 liter) voor restafval en/of GFT-afval aanvragen. Om de inwoners de mogelijkheid te bieden om deze extra containers in te

leveren is het mogelijk om een inleveractie op te zetten. Echter, om kosten te besparen kunnen deze verzoeken ook via gangbare wegen uitgevoerd worden.

5.2 COMMUNICATIE

Veel staat of valt bij inwoners goed informeren en met ze communiceren. Mensen reageren in het algemeen met weerstand op veranderingen. Tegelijkertijd blijkt uit de enquête dat er bereidheid is voor beter afvalscheiding en Diftar voor ongeveer de helft van de inwoners op voorhand al de voorkeur heeft, wanneer er bespaard kan worden (inwonersenquêtes Oldebroek en Elburg). Daar kunnen we in positieve zin op aanhaken in onze communicatie.

Voor de NEO-gemeenten maken we een campagneplan.

Communicatiedoelen

Afval scheiden onder de aandacht brengen

- Waarom, hoe en wat Diftar is bekend bij doelgroepen
- Omslag in denken over afval (overtuiging en bereidheid afval scheiden)
- Afvalgedrag beïnvloeden (daadwerkelijk afval (beter) scheiden))
- Stimuleren voorkomen, scheiden en terugdringen afval

Communicatieboodschap formuleren (incl. slogan)

- Duurzaam (her)gebruik van afval (grondstoffen)
- Afval scheiden loont; invloed op de hoogte van je 'afvalrekening'

Doelgroepen bepalen

- Intern (besluitvormingsproces en invoering)
- Extern

Samen in communicatie

- Gezamenlijk optrekken in communicatie door NEO-gemeenten (lead Oldebroek als gastheergemeente)
- Ruimte "couleur locale" in relatie tot doelgroepen en middelen)
- Samenwerking met afvalverwerkers
- Denken vanuit inwoners
 - Helder en tijdig communiceren wat inwoners kunnen verwachten
 - Ophalen in samenleving welke flankerende maatregelen nodig zijn (hoe ondersteunen in zo goed mogelijk afval scheiden
 - Vertalingen maken naar wat diftar betekent voor verschillende huishoudsamenstellingen. Concreet maken wat de veranderingen kunnen betekenen én welke invloed inwoners zelf hebben
 - Tips delen met betrekking tot afvalscheiding, het aanbieden van afval en afvalpreventie
 - Ideeën ophalen bij inwonersklankbordgroep

Kosten

Indicatie van de communicatiekosten (excl. kosten communicatieadviseurs- en medewerkers) komt uit op € 150.000,- voor de NEO-gemeenten gezamenlijk. Hierbij kan gedacht worden aan kosten voor advertenties, video's, infographics, bijeenkomsten en uitingen op containers.

Mijlpalenplanning maken, met momenten die aanleiding tot communicatie geven zoals:

- Beleidskeuze Diftar
- Besluiten afvalbrengpunten
- Vaststelling tarieven
- Kwijtscheldingsbeleid
- Activiteiten materialen (inzamelpunten)
- Gemeentelijke belastingen
- Proefdraaien nieuwe systematiek
- Opschoonacties
- Landelijke campagnes
- Schoolvakanties / feestdagen

5.3 HANDHAVING

Zwerfafval, afvaldumpingen en –verbrandingen, verkeerd aanbieden en andere overtredingen op het gebied van afval komen helaas ook voor binnen de gemeenten Nunspeet, Elburg en Oldebroek. Het tegengaan van deze ongewenste activiteiten behoort ook nu al tot één van de prioriteiten. Helaas is de BOA-capaciteit die daarvoor ingezet kan worden beperkt. Binnen de totale BOA-capaciteit betekent extra inzet op afval dat er minder beschikbare capaciteit overblijft voor andere taken. De praktijk op dit moment is dat alleen naar aanleiding van incidenten en concrete meldingen wordt opgetreden. Een verschuiving naar een meer proactieve toezicht- en handhavingssystematiek waarbij ook voldoende capaciteit ingezet wordt voor actief toezicht, monitoring en voorlichting, kan op dit moment niet gerealiseerd worden aangezien dit ten koste zou gaan van andere BOA-taken.

Toezicht en Handhaving

Invoering tariefprikkel

Het wijzigen van de inzamelstructuur leidt bijna altijd tot weerstand bij inwoners. Participatie en een gedegen communicatie zijn nodig om er voor te zorgen dat de inwoners in een vroeg stadium betrokken worden bij de veranderingen. Uit ervaring bij andere gemeenten blijkt dat er altijd een bepaalde groep inwoners is die het niet eens is met de wijzigingen en afwijkend gedrag gaat vertonen. Deze groep inwoners gaat hun restafval als kostenpost ervaren. Dit kan onder andere leiden tot meer zwerfafval, dumpingen van (grof) huishoudelijk afval of vervuiling van de GFT- en papiercontainer. Een veel gehoorde vrees die inwoners hebben is dat invoering van een tariefprikkel zal leiden tot meer zwerfafval en afvaldumpingen.

Voldoende handhavingscapaciteit kan een succesfactor zijn voor het slagen van het beleid. Het is belangrijk om er rekening mee te houden dat inwoners in het begin aan de nieuwe regels moeten wennen. Direct repressief optreden werkt in deze situatie vaak contraproductief en wekt onrust op. In eerste instantie ligt de focus vooral op voorlichten en waarschuwen.

Bij hardnekkig aanhoudend ongewenst gedrag is repressief optreden in de vorm van processen verbaal (lik-op-stuk-beleid) geschikt voor het tegengaan van afvalstortingen, bijplaatsen van afval, onjuist aanbieden van afval en afvalverbrandingen. De ervaring leert dat bij bewuste normovertreding repressieve handhaving en een adequaat toezicht een goed middel zijn om de doelgroep weer binnen het gewenste patroon te brengen.

Dit betekent dat het wenselijk is om bij invoering van een tariefprikkel de BOA-capaciteit uit te breiden. Het voorstel is daarbij om dit op tijdelijke basis in te vullen. Wanneer het gewijzigde systeem ingevoerd is en werkt zou dit afgeschaald kunnen worden.

Bestaande situatie NEO

Op dit moment wordt er al het nodige gedaan tegen zwerfafval en afvaldumpingen door handhaving in de NEO-gemeenten. Als dit meer gestructureerd opgepakt moet gaan worden is in Elburg en Oldebroek extra BOA-capaciteit nodig. Verder kan een deel van de BOA's niet verbaliseren op basis van de Wet milieubeheer, omdat zij aangesteld zijn in BOA-domein 1 en niet in domein 2. Het is wenselijk om de BOA's ook aan te stellen in domein 2.

Gewenste aanpak zwerfafval

Zwerfafval is afval dat ontstaat in de openbare ruimte. Denk daarbij aan blikjes, snoeppapier, petflesjes, bierflesjes, et cetera. Afvaldumping (huishoudelijk of bedrijfsafval dat verkeerd wordt aangeboden of gedumpt wordt in de openbare ruimte) en afvalverbranding vallen daar niet onder.

We zetten op dit moment in op communicatie, ondersteuning (facilitair) van particuliere initiatieven om zwerfafval op te ruimen en op toezicht en handhaving (BOA's spreken aan en verbaliseren bij ontdekkingen op heterdaad). Deze inzet willen we continueren en uitbouwen. Dat betekent dat we extra willen inzetten op preventie, toezicht en handhaving op het gebied van zwerfafval en afvaldump en -verbranding.

Voor de aanpak van zwerfafval zijn er vanuit de landelijke Raamovereenkomst Verpakkingen tussen het verpakkend bedrijfsleven, VNG en ministerie subsidiegelden beschikbaar. De gelden dienen aantoonbaar besteed te worden aan aanvullende aanpak van zwerfafval. De gelden kunnen niet aangewend worden voor bestaande activiteiten. Ook kunnen de gelden alleen besteed worden aan activiteiten op het gebied van zwerfafval, niet aan afvaldump of afvalverbranding. Het project wijkhelden wordt uit deze gelden bekostigd. Wij willen vanaf 2019 een aantal andere projecten op het gebied van zwerfafval in gang zetten. Dit zijn projecten die zich richten op natuurgebieden, schoolroutes en speel- en ontmoetingsplekken. Deze projecten zijn een mix van voorlichting, inwonerparticipatie, fysieke inrichting van buitenruimte en toezicht en handhaving.

Gewenste aanpak afvaldumping

De huidige aanpak van afvaldumpingen is op dit moment veelal reactief. Er wordt opgetreden op basis van eigen waarnemingen en meldingen. Aanspreken en verbaliseren van de overtreder vindt slechts plaats als de dadergegevens op eenvoudige wijze te achterhalen zijn. We willen extra inzetten op afvaldumpingen. Dat betekent meer toezicht, monitoring van hotspots en meer tijd besteden aan opsporing van de dader.

Gewenste aanpak afvalverbrandingen

Afvalverbrandingen komen veel voor, vooral op zaterdag. Het gaat daarbij niet om het onder bepaalde strikte voorwaarden legaal verbranden van snoeihout, maar om allerlei ander afvalmateriaal dat

verbrand wordt. Het tegengaan van afvalverbrandingen is een mix van voorlichting en repressie (betrappen op heterdaad). Op dit moment vindt optreden slechts incidenteel plaats. We willen meer aanwezig zijn (preventieve werking) en meer opsporen en verbaliseren.

Voor Oldebroek geldt dat een verbodsbepaling opgenomen moet worden in de APV, zodat de APV-regeling aansluit bij de regeling van Elburg en Nunspeet. Zo hebben alle gemeenten een adequaat middel om op te treden tegen de relatief lichtere overtredingen. Voor de zwaardere overtredingen geldt het regime van de Wet Milieubeheer.

Gewenste aanpak verkeerd aanbieden

Bij verkeerd aanbieden moet gedacht worden aan de volgende zaken:

- Afval in container dat er niet thuishoort. Bijvoorbeeld GFT in grijze container, restafval in de GFT of papiercontainer, sloop- en bouwafval in de GFT- of grijze container, et cetera.
- Bijplaatsingen bij verzamelcontainers
- Restafval in textielcontainers
- Afval niet aanbieden in eigen container
- Containers te zwaar of te vol
- Containers te vroeg aan de weg of te lang aanbieden

Op dit moment wordt er niet tot nauwelijks opgetreden tegen deze overtredingen. Slechts bij ernstige incidenten wordt er opgetreden. We willen meer inzet op dit punt. Dit zal een mix zijn van monitoren, informeren, waarschuwen en verbaliseren.

Gewenste aanpak inzamelen grondstoffen zonder aanwijzing/vergunning

Het is verboden om zonder aanwijzing of vergunning afvalstoffen in te zamelen. Het komt voor dat andere instanties dan de gecontracteerde inzamelaars afvalstoffen inzamelen. Het gaat daarbij veelal om charitatieve inzamelingen van grondstoffen als oud papier, textiel, harde kunststoffen, et cetera.

Op dit moment wordt hier niet op gehandhaafd. Onze inzet is er op gericht om ook hier een professionaliseringsslag te maken en wel handhaving in te zetten. Dit omvat niet het georganiseerde inzamelen ten goede van lokale (sport)verenigingen. Er kan wel gedacht worden aan niet-lokale charitatieve inzamelaars (bijvoorbeeld plastic tasjes in brievenbus voor inzamelen van kleding met een datum erop wanneer het aan de weg mag).

Uitbreiding BOA-capaciteit

Om de ambities waar te maken stellen wij een capaciteitsuitbreiding voor van 0,66 fte voor Elburg en Oldebroek. De uitbreiding wordt als volgt verdeeld:

Nunspeet 0 fte

Elburg 0,33 fte

Oldebroek 0,33 fte

De benodigde extra capaciteit betekent €50.000 aan kosten op jaarbasis. Financiering vindt plaats via de afvalbegroting (verdiscontering in de afvalstoffenheffing).

5.4 GRONDSTOFFENSTATION

Grof huishoudelijk afval binnen NEO wordt nu ingezameld bij verschillende private partijen, voor elke gemeente is dat een ander bedrijf. Inwoners zijn over het algemeen niet erg tevreden over deze grondstoffenstations vanwege de hoge kosten en beperkt gescheiden aanleveren. Een NEO-

grondstoffenstation verhoogt het serviceniveau en sluit goed aan op het VANG-beleid. Het biedt de mogelijkheid om minstens 18 grondstoffen gescheiden in te zamelen, wat een wettelijke vereiste is (bijlage 5). Dit kan nu niet in elke gemeente bij de private partijen.

Samen met adviesbureau Stantec is een onderzoek gedaan naar een subregionaal grondstoffenstation. Uit het onderzoek kwam een locatie op industrieterrein Broeklanden II in Elburg het best uit de bus.

Uitgangspunten zijn:

- a. Ruime openingstijden van maandag t/m zaterdag
- b. Gescheiden aanbieden in minimaal 18 grondstoffen en restafval
- c. Toegang met een afvalpas (voor meerdere doeleinden bruikbaar)
- d. Kosteloos brengen van 18 stromen huishoudelijk afval door inwoners
- e. 8 betaalde afvalstromen

5.5 BELASTINGEN

De aanslagen afvalstoffenheffing staan samen met andere aanslagen gemeentelijke belastingen en de WOZ-beschikking op één aanslagbiljet. Dit biljet wordt ieder jaar in de maand januari verstuurd. De tarieven afvalstoffenheffing worden over een kalenderjaar berekend. De inwoners zijn gewend dat de belastingen via automatische incasso in 10 termijnen worden afgeschreven in de maanden februari tot en met november van het belastingjaar. Zodoende vindt betaling plaats in hetzelfde jaar waarin de aanslag wordt opgelegd. Om deze redenen is gekozen voor invoering van diftar per 1 januari.

Alle onderdelen van het diftarsysteem moeten goed op elkaar afgestemd zijn om een juiste aanslag afvalstoffenheffing te maken. De verschillende onderdelen zijn:

- de basisregistratie personen
- de pandenregistratie (wie woont waar)
- de koppeling van de (hoofd)bewoner, het pand/perceel en het inzamelmiddel
- de registratie van de frequentie en eventueel het gewicht van het aangeboden restafval (ledigingsgegevens)
- het opmaken van de aanslagen op basis van inzamelregistratie tot individuele heffingen

De aanschaf van specifieke software, projectleiding, consultancy en begeleiding door de softwareleverancier, afstemming met de afvalinzamelaar, inrichting en opleiding kost eenmalig circa € 11.250,- exclusief BTW. De jaarlijkse kosten voor de software zijn circa 3.000,- exclusief BTW.

Vooraf tijdens de invoering van diftar is extra menskracht nodig. Dit wordt geschat op eenmalig 40 uur. Het is afhankelijk van de wijze van inzameling en afrekening die gekozen wordt of extra formatie nodig is voor de verdere jaarlijkse verwerking.

De afrekening van een diftarsysteem ziet er als volgt uit:

- Jaar 1: in januari rekening voor vastrecht jaar 1
- Jaar 2: in januari rekening voor aantal ledigingen (i.c.m. gewicht) jaar 1 en vastrecht jaar 2
- Jaar 3: in januari rekening voor aantal ledigingen jaar 2 (i.c.m. gewicht) en vastrecht jaar 3

In het eerste jaar zullen inwoners dus alleen het vastrecht betalen. Hierover moet duidelijk gecommuniceerd worden naar de inwoners.

Afgaande op de ervaring van buurgemeenten Hattem en Heerde is naar verwachting geen extra formatie nodig als gekozen wordt voor betaling naar het aantal aanbiedingen.

Als wordt gekozen voor de variant frequentie en gewicht is meer formatie nodig.

Als gekozen wordt voor werken met voorlopige aanslagen is uitbreiding van de formatie nodig. Daarnaast krijgen de gemeenten dan ook te maken met extra kosten (druk- en portokosten en softwarelicentie). Gemeenten die met voorlopige aanslagen hebben gewerkt hebben dit weer afgeschaft en raden het af: het is duur en veel arbeidsintensiever dan werken met definitieve aanslagen.

5.6 VERORDENINGEN (JURIDISCHE ASPECTEN)

De gemeentelijke overheid is volgens de Wet milieubeheer verantwoordelijk voor de organisatie van de afvalverwijdering en de zorg voor de inzameling van huishoudelijk afval. Daarom moet de invoering van diftar juridisch goed worden ingebed.

In het voorbereidingstraject voorafgaand aan de invoering van diftar moeten daarom een aantal juridische documenten van de NEO-gemeenten aangepast worden.

Afvalstoffenverordening

De afvalstoffenverordening moet vanwege de invoering van diftar worden aangepast. De volgende aspecten moeten hierin worden opgenomen:

- Verordeningen van Oldebroek en Elburg dateren uit 2010, van Nunspeet uit 2012
- Modelverordening VNG 2015 moet ingevoerd worden
- Nieuw uitvoeringsbesluit moet vastgesteld worden
- Het OM heeft verzocht om Artikel 11, lid 1 ASV (inzamelverbod huishoudelijke afvalstoffen behoudens vergunning) aan te laten sluiten op de modelverordening. Door aan te sluiten op de modelverordening is feitgecodeerd handhaven mogelijk waardoor de afhandeling vereenvoudigd verloopt via CJIB. Zonder aanpassing is deze vereenvoudigde afhandeling niet mogelijk en is optreden slechts mogelijk via een uitgebreid proces verbaal en vervolging door Officier van Justitie
- Verwerking AVG: omschrijving doeleinde van verzameling persoonsgegevens

Verordening afvalstoffenheffing

De verordening afvalstoffenheffing wordt jaarlijks vastgesteld. Hierin moet het nieuwe tariefsysteem verwerkt worden.

APV

Evenals Nunspeet en Elburg moet Oldebroek een stookverbod opnemen in de APV.

5.7 PRIVACY / AVG

Op 25 mei 2018 is de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) in werking getreden. De AVG stelt strengere eisen aan de wijze waarop privacybeginselen moeten worden nageleefd dan bij de voorgaande Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). In artikel 5 van de AVG worden de basisbeginselen waaraan moet worden voldaan genoemd. Persoonsgegevens moeten volgens dit artikel

rechtmatig, behoorlijk en transparant worden verwerkt. De verwerkingsverantwoordelijke heeft richting deze beginselen een verantwoordingsplicht. De NEO-gemeenten dragen elk zorg voor de inzameling van afval van de huishoudens binnen hun gemeente. Zij moeten dan ook aantonen dat aan de basisbeginselen van de AVG is voldaan.

Concreet zijn er in het kader van de AVG daarom een aantal aspecten die voor de invoering van het nieuwe systeem moeten worden ontwikkeld of aangepast binnen de NEO-gemeenten:

- Privacyprotocol en register van verwerkingsactiviteiten
- Beleidsdocumenten en verordeningen
- ICT-systemen waarin relevante persoonsgegevens verwerkt worden
- Afspraken met derde partijen
- Actief informeren van inwoners

Privacyprotocol en register van verwerkingsactiviteiten

De verantwoordingsplicht van de AVG betekent voor de NEO-gemeenten dat zijn goed moeten vastleggen welke persoonsgegevens verwerkt worden en met welk doel. Het is daarom goed om een privacyprotocol op te stellen voor de verwerking van persoonsgegevens bij de afvalinzameling. Zo'n protocol moet naast de begripsbepalingen en de datum van inwerkingtreding bestaan uit: (1) verwerkingsverantwoordelijke en reikwijdte, (2) type verwerkte persoonsgegevens, (3) doelen van verwerking, (4) grondslag, proportionaliteit en subsidiariteit, (5) verwerkers, (6) beveiliging en toegang gegevens, (7) Rechten betrokkenen en (8) bewaartermijnen. Het type verwerkte persoonsgegevens en de doelen van verwerking moeten bovendien ook worden opgenomen in het register van verwerkingsactiviteiten van de gemeenten. Nunspeet en Elburg beschikken al over zo'n openbaar te raadplegen register, deze registers moeten worden aangevuld. Gemeente Oldebroek is het register aan het ontwikkelen. De persoonsgegevens die nodig zijn voor het afvalbeleid moeten daarin worden meegenomen.

Beleidsdocumenten en verordeningen

De verwerkingsdoeleinden moeten tevens worden vastgelegd in de afvalstoffenverordening en in het uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening. Ook moet de algemene motivatie voor het toepassen van diftar in de afvalstoffenverordening toegelicht worden.

Afhankelijk van het doel kan het zijn dat ook het afvalbeleid moet worden aangepast. Een voorbeeld waarvoor een aanpassing van het afvalbeleid nodig is, is wanneer de gemeente een sturende rol wil aannemen om de milieudoelstelling van 100 kilo restafval in 2020 te halen. Deze rol moet dan toegelicht worden om als reden te dienen voor het registreren van de inhoud van de container op adresniveau. Hetzelfde geldt voor handhaving op het verkeerd aanbieden van afval.

CMS-systemen

Er moet goed vastgelegd worden welke interne entiteiten toegang hebben tot de persoonsgegevens en waarom zij hierin inzage moeten hebben. Verder moeten de gemeentelijke CMS-systemen worden gekoppeld aan het systeem van belastingen of een periodieke uitleesmogelijkheid gemaakt worden.

Afspraken met derde partijen

In het kader van de afvalverwerking maken de NEO-gemeenten gebruik van afvalverwerkers. Indien deze externe partijen persoonsgegevens verwerken voor de gemeente dient met hen een verwerkersovereenkomst gesloten te worden. De laatste versie van de verwerkersovereenkomst, zoals gepubliceerd door de VNG zal hiervoor gebruikt gaan worden. Vanaf 2020 is deze standaard

overeenkomst van de VNG voor gemeenten verplicht. Om te bepalen of een partij een verwerker is kan het beslismodel van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) gebruikt worden.⁶

Actief informeren van inwoners

De participatie met (een deel van de) inwoners over de invoering van diftar binnen NEO is beperkt geweest. Afgezien van het 100-100-100-project en een aantal informatieavonden zullen veel inwoners niet goed op de hoogte zijn van wat de diftarinvoering voor hen gaat betekenen. Daarom is het belangrijk dat zij ruim op tijd worden geïnformeerd. Naast de algemene informatie over diftar is het verstandig om ook (een samenvatting van) het privacyprotocol bij te voegen. Deze informatie kan dan het beste actief gecommuniceerd worden met de inwoners middels een brief of digitaal.

5.8 MONITORING

Om te kunnen beoordelen of de geformuleerde doelen (100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding) ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn, is het van belang om:

- de indicatoren te meten en registreren die nodig zijn voor de beoordeling
- tijdig een representatieve nulmeting uit te voeren voor die indicatoren waarop het effect van diftar moet worden bepaald (bijvoorbeeld afvaldumpingen)

De te meten indicatoren zijn (1) de ingezamelde hoeveelheden restafval, (2) ingezamelde hoeveelheden grondstoffen, (3) de nascheidingsresultaten van Omrin en (4) hoe vaak inwoners de container aanbieden.

Vanaf 2020 zullen de afvaldumpingen en bijplaatsingen worden bijgehouden.

Naast het afval- en grondstoffenaanbod is het ook belangrijk om het de frequentie van aanbiedingen goed te monitoren. Zo kan een begroting worden opgesteld waarbij de kosten en inkomsten in evenwicht zijn.

Mocht uit de evaluatie(s) blijken dat de doelstellingen niet gehaald worden dan kan er nog aan verschillende knoppen gedraaid worden:

- de hoogte van het variabele tarief per aanbieding
- toevoegen van wegen inhoud container
- de inzamelfrequentie (bijvoorbeeld restafval eens in de 3 weken ophalen i.p.v. 2 weken)

5.9 PROJECTLEIDING

Voor de projectleiding van de invoering van diftar wordt een externe projectleider (uit de interne projectleiderspool gemeente Oldebroek) ingezet. Deze stelt het projectplan op en heeft in het project een procesmatige en coördinerende rol. Ook verzorgt deze projectleider samen met de communicatieadviseur de afstemming in NEO-verband. De inschatting is dat dit een tijdsbeslag vergt van circa 12 uur per week.

⁶ IBD, Factsheet. Verwerkingsverantwoordelijke of verwerker?, 2019.

6.0 WELK FLANKEREND BELEID HOORT BIJ INVOERING VAN DIFTAR?

De invoering van diftar vraagt om flankerend beleid. Het is noodzakelijk om dit flankerend beleid in de voorbereidingsperiode te formuleren en vast te (laten) leggen. Door hier goed over te communiceren en inwoners actief te betrekken zullen zij de invoering van diftar makkelijker accepteren.

6.1 DOELGROEPENBELEID EN EXTRA CONTAINERS

Het doelgroepenbeleid wordt uitgewerkt voor de afvalstoffenverordening 2021. Hieronder staan alvast een aantal voorbeelden waaraan gedacht kan worden.

Minima

De NEO-gemeenten hebben op dit moment een minima beleid. Dit komt neer op gedeeltelijke of volledige kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Het huidige minimabeleid kan gehandhaafd blijven, maar de minima ervaart dan geen prikkel om de grondstoffen gescheiden aan te bieden. Een mogelijk alternatief is om de afvalstoffenheffing kwijt te schelden tot de hoogte van de heffing op basis van een gemiddeld aanbod (aantal keer dat een container aan de weg wordt gezet). Met een kwijtschelding tot aan het gemiddelde zal de minima maximaal gemotiveerd worden om de grondstoffen gescheiden aan te bieden. Mocht er vaker dan gemiddeld worden aangeboden worden de kosten van de extra ledigingen wel in rekening gebracht.

Huishoudens met medisch afval

In Nunspeet en Elburg krijgen chronisch zieken (o.a. voor nierdialyse) kosteloos een extra restafvalcontainer. In Oldebroek is er momenteel geen speciaal beleid voor inwoners met veel medisch afval. Er zijn een aantal mogelijkheden om met deze groep om te gaan in een diftarsituatie. Er kan gedacht worden om die huishouden een aantal keer “gratis” de restafvalcontainer aan te laten bieden. Een andere mogelijkheid is om een tweede container aan te bieden waar alleen het medisch gerelateerde afval in aangeboden kan worden. De controleerbaarheid, bijvoorbeeld op basis van een doktersverklaring, is echter lastig met betrekking tot de privacy.

Grote gezinnen

De gemeente Nunspeet heeft in tegenstelling tot de gemeente Elburg en Oldebroek een geformuleerd beleid voor “grote gezinnen”. Een groot gezin is een gezin met minimaal negen personen. In de gemeente Nunspeet ontvangen deze gezinnen een extra restafvalcontainer. In de nieuwe inzamelstructuur is het mogelijk om deze gezinnen een extra restafvalcontainer aan te bieden welke bijvoorbeeld een aantal maal gratis aangeboden mag worden. Een nadeel van een dergelijk systeem is dat deze gezinnen niet optimaal gemotiveerd worden om de grondstoffen gescheiden aan te bieden. De keuze om dit beleid wel of niet te behouden/in te voeren is een politieke keuze.

Extra restafval-, GFT- en papiercontainer (240 liter)

Het blijft in de nieuwe situatie mogelijk om een extra container aan te vragen. Het is aan de gemeenten om het huidige beleid voort te zetten of aan te passen.

6.2 AANPAK ZWERFAFVAL EN DUMPINGEN

Tot de flankerende maatregelen die behoren bij de invoering van diftar, horen maatregelen die zwerfafval en dumpingen voorkomen en tegengaan. Dit betreft tal van maatregelen die zien op een combinatie van voorlichting, waarschuwen en verbaliseren. De wijze waarop wij dit willen vormgeven hebben we beschreven in paragraaf 5.4.

Ter aanvulling is het voorstel om ook BOA's als afvalcoach in te zetten. Zij gaan proactief bij inwoners langs om hen voor te lichten. Zo wordt voorkomen dat er afval (expres of uit onwetendheid) in verkeerde containers wordt gedumpt.

6.3 HYGIËNE & VOORKOMEN VAN STANKOVERLAST

Wanneer de containers langer staan kan dit effect hebben op de hygiëne en geur van de container. Uit een aantal onderzoeken van gemeenten die al langere tijd diftar hanteren blijkt dat inwoners wel eens stank ervaren van het afval, vooral in de zomermaanden.

De NEO-gemeenten hebben afvalbakken met doppen onder het deksel voor geluiddemping. Bijkomend voordeel is dat hierdoor de bakken beter doorluchten, wat rotting tegengaat. GFT-afval zorgt voor de meeste geur- en ongedierteoverlast. Onder andere om deze reden kiezen we niet voor een tariefprikkel op GFT. Als extra flankerende maatregel kan ook gedacht worden aan het aanbieden van extra ledigingen in warme maanden om stank tegen te gaan.

Op internet zijn veel adviezen te vinden om de GFT- en restafvalcontainer fris te houden. Het voorlichten van inwoners hierover is daarom belangrijk.

6.4 AFVALBAKKEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Wanneer voor het huishoudelijk restafval een tariefprikkel wordt ingevoerd, bestaat de kans dat sommige mensen op andere manieren van hun afval proberen af te komen. Eén van de manieren om dit afval kwijt te raken kan zijn door het in de openbare afvalbakken te dumpen. Wanneer dit op grote schaal gebeurt kan dat een grote extra kostenpost zijn voor de gemeente. Hieronder staan daarom een aantal voorbeelden waar op ingezet kan worden.

Verkleinen inwerpopening

De eerste actie die daarom ondernomen kan worden is het verkleinen van de inwerpopeningen. Dit kan met een speciale tussenstrip, welke €33,- per stuk kost voor de meest gangbare afvalbaksoort in de gemeente. Een andere optie is om zo'n strip zelf te (laten) maken en te monteren, zoals bij andere gemeenten wel eens te zien is. Dit bespaart geld in de aanschaf, maar is arbeidsintensiever.

De keuze moet door de gemeenten gemaakt worden of deze maatregel ingevoerd wordt voor of gelijk met diftar, of dat eerst afgewacht wordt wat de daadwerkelijke gevolgen zijn.

Optimalisatie afvalbakken op lange termijn

Het is aan te bevelen om het afvalbakkenbeleid op grotere schaal aan te pakken voor de langere termijn. Om de afvalbakken te optimaliseren kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van de Handreiking optimalisatie afvalbakken Gemeente Schoon van de VNG. Op deze manier wordt er kritisch gekeken naar

de bestaande bakken en het effect van veranderingen van deze bakken. Er is een veelheid aan literatuur en onderzoek te vinden naar beleid dat er voor zorgt dat er minder zwerfafval ontstaat in de openbare ruimte.

7.0 WELKE RESULTATEN VERWACHTEN WE?

Op basis van de beschreven aanpak hebben we een berekening opgesteld van de verwachte resultaten: zowel op het gebied van milieu als op het gebied van kosten. Er zijn 2 scenario's uitgewerkt met elk 3 varianten. Zie voor de keuze voor deze scenario's paragraaf 3.3. Scenario 1: Invoering tariefprikkel o.b.v. tarief per keer dat restafval wordt aangeboden met de varianten (laag, gemiddeld en hoog tarief). Scenario 2: Invoering tariefprikkel o.b.v. tarief per keer dat restafval wordt aangeboden in combinatie met een tarief per kilogram restafval. met de varianten (laag, gemiddeld en hoog tarief per kilogram aangeboden restafval) (tabel 7.1).

Tabel 7.1: verschillende tariefopties diftar voor volume/frequentie en volume/frequentie/gewicht

scenario	variant	Tarief per aanbieding	Tarief per kilogram*
Volume/Frequentie	Laag	€ 3,- tot € 5,-	N.v.t.
	Midden	€ 6,- tot € 8,-	N.v.t.
	Hoog	€ 9,- tot € 11,-	N.v.t.
Volume/Frequentie i.c.m. gewicht	Laag	Circa € 1,-	€ 0,10 tot € 0,20
	Midden	Circa € 1,-	€ 0,25 tot € 0,35
	hoog	Circa € 1,-	€ 0,40 tot € 0,45

* per kilogram aangeboden restafval en grondstoffen die via de minicontainer (240 liter) en via de verzamelvoorziening worden aangeboden

In tabel 7.1 is uitgegaan van een tarief per minicontainer restafval (240 liter). De huishoudens die gebruik maken van een verzamelvoorziening zal een vergelijkbaar tarief in rekening worden gebracht, rekening houdend met het aangeboden volume.

Het aangeboden van GFT-afval en oud papier en karton via de minicontainer of een verzamelvoorziening wordt niet belast.

Uitgangspunten berekening scenario's

Vergelijkbaarheid

Op dit moment zijn er geen gegevens bekend van 1-op-1 vergelijkbare gemeenten (gemeenten die al aan nascheiding deden en toen over zijn gegaan naar diftar).

De NVRD (Nederlandse Vereniging van Reinigingsdirecteuren) heeft een rekentool ontwikkeld. De NVRD verenigt de Nederlandse gemeenten en hun publieke bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer en het beheer van de openbare ruimte. Met de rekentool wordt een inschatting gemaakt naar de hoeveelheid restafval wat minder wordt aangeboden bij de invoering van een tariefprikkel.

Uitkomst rekentool

De rekentool kent geen diftarvariant in combinatie met het nascheiden van diverse grondstoffen. Om te bepalen met welke ombuigingsresultaten gerekend mag worden, is uitgegaan van een gemiddelde

invoering diftar. Hieruit blijkt dat bij een invoering diftar met een lage prikkel circa 25% minder restafval wordt aangeboden, bij een gemiddelde prikkel circa 40% en bij een grote prikkel circa 50%.

De rekentool van de NVRD maakt geen inschatting van het aantal ledigingen per in te voeren tariefprikkel. Voor de inschatting van het aantal ledigingen hebben wij de vergelijking gezocht met de gemeente Ermelo. Ermelo heeft eind jaren 90 diftar (volume/frequentie) ingevoerd en het restafval wordt, net als in de NEO-gemeenten, nagescheiden. Een gemiddeld huishouden in Ermelo biedt de restafvalcontainer gemiddeld ongeveer 15 keer aan per jaar. De tariefstelling in Ermelo is landelijk gezien gemiddeld.

Scenario's

In eerste instantie worden 2 scenario's met elkaar vergeleken. Voor elk scenario worden drie varianten uitgewerkt (lage, gemiddelde en hoge prikkel).

Scenario 1 (invoering tariefprikkel obv aanbodfrequentie)

Het rendement, de mate van ombuiging, wordt iets lager ingeschat dan het gemiddelde. Er wordt uitgegaan van een ombuiging van 5% lager dan de rekentool.

Een inschatting van het aantal ledigingen is een lastige. Bij een gemiddeld tarief wordt het restafval naar verwachting 15/16 keer aangeboden (conform Ermelo), bij een laag tarief zal het naar verwachting 17/18 zijn en bij een hoog tarief tussen 13/14 keer.

Scenario 2 (invoering tariefprikkel obv aanbodfrequentie en gewicht)

Het rendement, mate van ombuiging, wordt iets hoger ingeschat dan het gemiddelde. Er wordt uitgegaan van een ombuiging van 5% hoger dan de rekentool. Het aantal aanbiedingen bij een combinatie frequentie/gewicht zal iets hoger liggen dan bij de invoering van scenario 1. Er wordt uitgegaan van 18/19 bij een lage prikkel, 16/17 bij een gemiddelde prikkel en 14/15 bij een hoge prikkel.

Het aanbod van GFT zal bij beide scenario's naar verwachting gemiddeld 2 aanbiedingen hoger liggen dan het huidige niveau. Dit komt doordat het GFT beter gescheiden wordt (vanaf het tweede jaar na invoering).

Bij bovenstaande is uitgegaan van een steady state situatie. In het invoeringsjaar zal de ombuiging iets lager liggen.

In tabel 7.2 zijn de uitgangspunten voor de berekening weergegeven.

Tabel 7.2: uitgangspunten berekening scenario's

scenario	Nunspeet			Elburg				Oldebroek		
	ombuiging restafval	aantal aanbiedingen		ombuiging restafval	aantal aanbiedingen			ombuiging restafval	aantal aanbiedingen	
		rest	gft		rest	gft	OPK		rest	gft
S0	0	23,9	16,6	0%	22,8	14,1	7,9	0%	24,5	16
S1.1	20%	17,0	19,0	20%	17,0	16	11,0	20%	17	18
S1.2	35%	15,0	19,0	35%	15,0	16	11,0	35%	15	18
S1.3	45%	13,0	19,0	45%	13,0	16	11,0	45%	13	18
S2.1	30%	18,0	19,0	30%	18,0	16	11,0	30%	18	18
S2.2	45%	16,0	19,0	45%	16,0	16	11,0	45%	16	18
S2.3	55%	14,0	19,0	55%	14,0	16	11,0	55%	14	18

S1.1 = Volume/frequentie

laag tarief

Volume/Frequentie/Gewicht = S2.1

S1.2 = Volume/frequentie

midden tarief

Volume/Frequentie/Gewicht = S2.2

S1.3 = Volume/frequentie

hoog tarief

Volume/Frequentie/Gewicht = S2.3

7.1 MILIEU

Afvalaanbod

Het afvalaanbod verschilt per gekozen variant. In het algemeen kan gesteld worden hoe hoger de prikkel hoe minder restafval wordt aangeboden. Tabel 7.3 geeft de verwachte hoeveelheid restafval die aangeboden wordt weer, naargelang het soort diftarsysteem en de gekozen tariefhoogte per lediging (en kg). De groen gemarkeerde cijfers geven aan wanneer de doelstelling van 100 kg per inwoner per jaar behaald wordt. Met de beoogde ontwikkelingen in nascheiding in het vooruitzicht kunnen deze kilogrammen nog lager komen. De verwachting is dat Omrin 8 kg per inwoner per jaar aan luiers en incontinentiemateriaal uit het restafval kan nascheiden voor hergebruik. Daarnaast reduceert onttrekking van biogas en –granulaat het aantal kilo's met zo'n 10%. Dat zou betekenen dat met een middentarief voor volume/frequentie alle gemeenten de doelstelling van 100 kg halen.

Tabel 7.3 huidig en verwacht afvalaanbod in kg na invoering diftar per inwoner per jaar inclusief nascheiding door Omrin en (apart) inclusief toekomstige nascheiding van Omrin (luiers en biogas/-granulaat)

scenario	variant	Nunspeet**		Elburg**		Oldebroek**	
		*	Incl. toekomstige nascheiding	*	Incl. toekomstige nascheiding	*	Incl. toekomstige nascheiding
Huidig systeem		152	123	164	134	177	147
Volume/Frequentie	Laag	119	94	128	103	138	111
	Midden	94	73	102	79	109	86
	Hoog	77	58	84	64	91	70
Volume/Frequentie i.c.m. gewicht	Laag	102	80	111	87	119	94
	Midden	77	58	84	64	91	70
	Hoog	61	44	66	48	72	53

* hierbij zijn de resultaten van de huidige nascheiding door Omrin in mindering gebracht

** exclusief grof huishoudelijk restafval (ongeveer 15 kg per inwoner per jaar)

De gebruikte kilogrammen in tabel 7.3 bij het huidige systeem zijn prognoses voor het toekomstige afvalaanbod en wijken daardoor af van eerder genoemde kilo's in het rapport. Dat betrof werkelijke cijfers uit 2018. De verwachting is dat in de huidige situatie het restafvalaanbod elk jaar iets zal stijgen. Dat is in de prognose meegenomen.

De gegevens van een grondstoffenstation zijn niet meegenomen in dit rapport.

Scheidingspercentage

Naast de doelstelling op maximale hoeveelheid restafval per inwoner per jaar moet er van de landelijke overheid ook voldaan worden aan de doelstelling dat minimaal 75% van al het aangeboden restafval en grondstoffen worden hergebruikt. Het scheidingspercentage wordt berekend door alle gescheiden ingezamelde grondstoffen en nagescheiden grondstoffen uit het restafval te delen door al het ingezamelde hoeveelheid grondstoffen en restafval.

Momenteel ligt het scheidingspercentage binnen NEO op ongeveer 64%. Invoering van de tariefprikkel, ongeacht of alleen op frequentie of ook op gewicht wordt afgerekend, zorgt ervoor dat het scheidingspercentage voor NEO stijgt naar 75%.

7.2 KOSTEN

Tabel 7.4, 7.5 en 7.6 geven de kosten en investeringen weer die gemoeid gaan met diftar. Deze kosten bestaan uit eenmalige kosten (tabel 7.5), zoals het inrichten van een ICT-omgeving van inwoners en het nakijken of containers nog bij het juiste adres staan. Daarnaast zijn een aantal investeringen nodig (tabel 7.4), waarvan tevens de kapitaalslasten zijn berekend. In tabel 7.6 is per gemeente per scenario (volume/frequentie of volume/frequentie met gewicht) aangegeven waaruit deze structurele kosten bestaan.

Tabel 7.4 Investerings

	Nunspeet		Elburg		Oldebroek	
Maatregel	investering	kapitaalslasten	investering	kapitaalslasten	investering	kapitaalslasten
Plaatsing verzamelvoorzieningen	€ 44.655	€ 4.168	€ 44.964	€ 4.197	€ 243.718	€ 22.747
Aanpassing diftar module belastingen	€ 11.250	€ 3.863	€ 11.250	€ 3.863	€ 11.250	€ 3.863
PM 15%	€ 8.386	€ 1.205	€ 8.432	€ 1.209	€ 38.245	€ 3.991
totaal	€ 64.291	€ 9.235	€ 64.646	€ 9.268	€ 293.213	€ 30.601

Tabel 7.5 Eenmalige kosten

Maatregel	Nunspeet	Elburg	Oldebroek
Check MC bij juiste adres	€ 27.088	€ 25.300	€ 25.300
Communicatie (middelen)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Communicatie (fte)	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Projectleiderschap invoering diftar	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Koppeling belastingen (extern)	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
ICT (inloggen inwoners)	€ 1.500	€ 1.500	€ 1.500
PM (15% eenmalige kosten)	€ 16.288	€ 16.020	€ 16.020
subtotaal	€ 149.876	€ 147.820	€ 147.820
Extra flankerende maatregelen	€ 50.000	€ 50.000	€ 100.000

Tabel 7.5 geeft extra eenmalige kosten weer voor extra flankerende maatregelen in de NEO-gemeenten. Dit is geen kostenpost die sowieso uitgegeven moet worden. Het gaat hier om een budget voor mogelijke extra maatregelen die in samenspraak met de inwoners tot stand komen om het afval scheiden te vergemakkelijken (bijvoorbeeld een compostvat of GFT-bakje voor in de keuken). In tabel 7.6 staat welke kosten structureel zijn bij invoering van diftar.

Tabel 7.6 Jaarlijkse kosten diftar (structureel)

	Nunspeet		Elburg		Oldebroek	
	S1	S2	S1	S2	S1	S2
Extra onderhoudskosten nieuwe verzamelvoorziening	€ 7.800	€ 7.800	€ 3.680	€ 3.680	€ 18.380	€ 18.380
kapitaalslasten (extra investeringen)	€ 9.235	€ 9.235	€ 9.268	€ 9.268	€ 30.601	€ 30.601
Optie wegen		€ 120.909		€ 103.636		€ 103.636
Handhaving (vanaf 2020)			€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Belasting (licentie etc)	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
extra fte belastingen	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
ICT (inloggen inwoners)	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000

Tabel 7.7, 7.8 en 7.9 geven per gemeente weer wat de totale extra kosten of juist besparingen zijn per post per jaar. Hieruit blijkt dat bij invoering van een diftarvariant vrijwel altijd een kostenbesparing oplevert. De variant waarbij afgerekend wordt op basis van volume en aanbodfrequentie en een hoog tarief (S1.3) wordt gehanteerd levert voor alle gemeenten de grootste besparing op. Volume/frequentie scoort per tariefhoogte beter qua kostenbesparing dan de variant waarbij ook wordt gewogen. Dit is grotendeels te verklaren door de hogere jaarlijkse kosten die wegen met zich meebrengt (tabel 7.6).

Tabel 7.7: besparing/extra kosten Nunspeet

	S1.1	S1.2	S1.3	S2.1	S2.2	S2.3
Verwerkingskosten	€ -117.062	€ -202.717	€ -262.675	€ -174.165	€ -262.675	€ -319.779
Inzamelkosten	€ -39.689	€ -59.783	€ -79.877	€ -30.639	€ -50.733	€ -70.827
Kapitaal- en onderhoudskosten	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968	€ 11.968
Systeemkosten	€ 49.067	€ 49.067	€ 49.067	€ 169.976	€ 169.976	€ 169.976
totaal	€ -95.716	€ -201.465	€ -281.517	€ -22.860	€ -131.464	€ -208.662

Tabel 7.8: besparing/extra kosten Elburg

	S1.1	S1.2	S1.3	S2.1	S2.2	S2.3
Verwerkingskosten	€ -97.081	€ -169.891	€ -218.432	€ -145.621	€ -218.432	€ -266.972
Inzamelkosten	€ -28.934	€ -44.758	€ -60.582	€ 21.022	€ -36.846	€ -52.670
Kapitaal- en onderhoudskosten	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877	€ 7.877
Systeemkosten	€ 49.071	€ 49.071	€ 49.071	€ 152.708	€ 152.708	€ 152.708
totaal	€ -69.067	€ -157.701	€ -222.066	€ -6.059	€ -94.693	€ -159.058

Tabel 7.9: besparing/extra kosten Oldebroek

	S1.1	S1.2	S1.3	S2.1	S2.2	S2.3
Verwerkingskosten	€ -120.473	€ -196.323	€ -246.167	€ -170.317	€ -246.167	€ -296.012
Inzamelkosten	€ -38.600	€ -53.215	€ -67.975	€ -31.075	€ -45.835	€ -60.595
Kapitaal- en onderhoudskosten	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895	€ 37.895
Systeemkosten	€ 51.854	€ 51.854	€ 51.854	€ 155.490	€ 155.490	€ 155.490
totaal	€ -69.324	€ -159.789	€ -224.394	€ -8.007	€ -98.617	€ -163.222

S1.1 = Volume/frequentie

laag tarief

Volume/Frequentie/Gewicht = S2.1

S1.2 = Volume/frequentie

midden tarief

Volume/Frequentie/Gewicht = S2.2

S1.3 = Volume/frequentie

hoog tarief

Volume/Frequentie/Gewicht = S2.3

8.0 PLANNING

• besluitvorming invoering tariefprikkel	vanaf najaar 2019
• inwoners informeren en flankerende maatregelen bepalen	vanaf najaar 2019
• aanpassing en opschoning van CMS	najaar 2019 - voorjaar 2020
• aanpassing van verzamelcontainers	najaar 2019-2020
• implementatie AVG	2019/2020
• aanpassing afvalbakken in openbare ruimte (optioneel)	2019/2020
• maatregelen op gebied van handhaving	vanaf 2020
• aanpassing van het belastingsysteem	2020
• opzetten monitoring	2020
• formuleren doelgroepenbeleid	2020
• aanpassing afvalstoffenverordening en APV	2020 (vaststelling najaar)
• mogelijkheid inlevering extra container	najaar 2020
• bepaling tarieven (bij verordening afvalstoffenheffing 2021)	najaar 2020
• communicatieve maatregelen	doorlopend

9.0 BIJLAGE

9.1 BIJLAGE 1: BESTUURSAKOORDEN

VANG

Gemeenten hebben de wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen en op een verantwoorde manier te verwerken. Ook moeten zij de inwoners gelegenheid bieden om grove huishoudelijke afvalstoffen te brengen. De afgelopen jaren zijn de ambities stevig neergezet om de ontwikkeling naar een circulaire economie te bewerkstelligen. De focus is om zo min mogelijk restafval te verbranden en zoveel mogelijk grondstoffen gescheiden te laten aanbieden om te hergebruiken. Landelijk zijn hierover afspraken vastgelegd het 'Uitvoeringsprogramma VANG -huishoudelijk afval', inclusief bijbehorende bijlage 'Publiek Kader Huishoudelijk afval 2025' (ondertekend door I&M, VNG en NVRD). Doelstelling Uitvoeringsprogramma Van Afval Naar Grondstof (VANG) noemt:

- 2020: 100 kilo restafval per inwoner
- 2025: 30 kilo restafval per inwoner

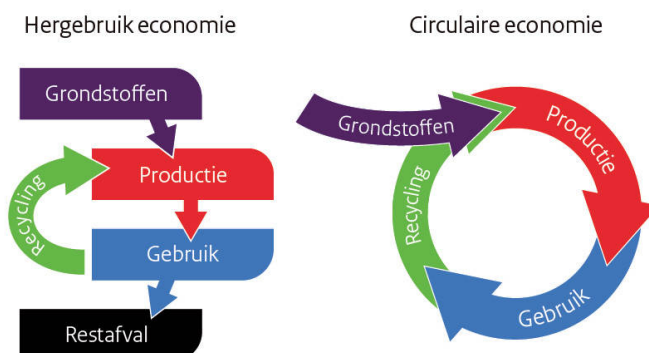
Deze landelijke doelstelling zet hiermee in op een forse reductie van restafval dat verbrand wordt. Dit betekent dat de grondstoffen die nu nog in het restafval gaan, door inwoners apart gescheiden moeten worden. Deze doelstelling wordt ondersteund door het invoeren van een Rijksheffing op afval dat wordt verbrand. Deze Rijksheffing is per 1-1-2019 flink verhoogd.

Om de doelstelling te behalen moet NEO daarom nu actie ondernemen.

Nederland circulair (0 kg restafval in 2050)

De landelijke VANG-doelstellingen zijn de opmaat naar een volledig circulaire economie in 2050. In september 2016 is het "[Rijksbreed programma Circulaire Economie](#)" gestart. In dit programma staat wat nodig is om zuiniger en slimmer met grondstoffen, producten en diensten om te gaan. Bedrijven, overheden, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties werken samen naar een circulaire economie in 2050. In deze circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt (figuur 1).

Figuur 1: hergebruik- en circulaire economie

Ambitie Gelderland

De ambitie van de provincie is nog hoger dan die van het Rijk. Deze ambitie is onder meer verwoord in de [Omgevingsvisie Gaaf Gelderland](#) die op 1 maart 2019 in werking getreden is:

- Wij willen de eerste afvalloze provincie van Nederland zijn (streefdatum 2030). Afval bestaat niet meer; er zijn alleen nog grondstoffen die blijvend hun waarde behouden in onze schone industrie
- Om dit te bereiken is in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen in Gelderland met 50% teruggebracht

Ambitie NEO-gemeenten

Het huidige afvalbeleid prikkelt de inwoners onvoldoende tot afvalscheiding. Ruim 60% van het afval dat nu in de restafvalcontainer belandt zijn waardevolle grondstoffen. Deze grondstoffen kunnen eenvoudig en zonder extra kosten in de al aanwezige gemeentelijke structuur van gescheiden inzameling worden aangeboden (GFT, papier, glas, textiel, KCA, elektrische apparaten).

In de huidige situatie is de hoeveelheid huishoudelijk fijn en grof restafval per persoon ruim 200 kg in de gemeenten Nunspeet, Elburg en Oldebroek. De NEO-gemeenten hebben allen de ambitie om te voldoen aan de landelijke VANG-doelstelling en willen in deze collegeperiode de hoeveelheid restafval reduceren tot maximaal 100 kg. De gemeenten willen hierin samenwerken.

De bestuurlijke ambitie is om in de zomer van 2019 een concept beleidsplan/uitvoeringsplan aan te bieden met daarin de maatregelen om te komen tot de reductie van het huishoudelijk restafval tot 100 kg. Eén van deze maatregelen is invoering van een tariefprikkel. Deze maatregel staat ook opgenomen in de bestuursakkoorden. De beoogde invoeringsdatum van tariefprikkel is 1 januari 2021 (proefjaar 2020, afrekenen per 2021).

9.2 BIJLAGE 2: E-MAIL OVER KWALITEIT NASCHEIDING PMD

Beste #,

We hebben gesproken over de kwaliteit en afzetkosten van materiaal uit nascheiding versus materiaal uit bronscheiding (of PMD). Vanwege de afrekening over 2015 en 2016 krijgen we inzicht in de gemiddelde afzetkosten van bronscheiders en nascheiders. Daaruit blijkt dat (Nederlands huishoudelijk) kunststofafval dat is gesorteerd uit restafval door nascheiders gemiddeld gezien een significant betere afzetprijs oplevert bij de recyclers dan het kunststofafval dat uit PMD en brongescheiden kunststof is gesorteerd.

Met vriendelijke groet,

Tjaco Twigt | Manager

Afvalfonds Verpakkingen

Bron: e-mail d.d. 28 maart 2018

9.3 BIJLAGE 3: AFVALSTROMEN EN INZAMELMETHODEN EN –FREQUENTIE PER NEO-GEMEENTE

Afval/grondstof	Gemeente	Laagbouw	Gestapelde bouw	Diversen
Restafval (<i>halen aan huis</i>)	Nunspeet	MC's 1x/2 wkn	OC's en VC's	
	Elburg	MC's 1x/2 wkn	OC's en VC's	Binnenstad via OC's
	Oldebroek	MC's 1x/2 wkn	OC's en VC's	
GFT-afval (<i>halen aan huis</i>)	Nunspeet	MC's 1x/2 wkn	GFT-dummy	
	Elburg	MC's 1x/2 wkn	GFT-dummy	
	Oldebroek	MC's 1x/2 wkn	GFT-dummy	
Oud papier en karton (<i>halen aan huis</i>)	Nunspeet	MC's 1x/4 wkn	TBV OPK of ...	
	Elburg	MC's 1x/4 wkn	TBV OPK of	Verzamelpunten in de binnenstad
	Oldebroek	MC's 1x/mnd	OPK dummy of TBV OPK	Inzameling met behulp van vereniging Old'papier
Plastic / metalen / drankenkartons (<i>halen aan huis</i>)	Nunspeet	Via restafval	Via restafval	Via nascheiding wordt het PMD uit het restafval gehaald.
	Elburg	Via restafval	Via restafval	
	Oldebroek	Via restafval	Via restafval	
Glas (<i>brengen in de wijk</i>)	Nunspeet	OC's en triglo's		
	Elburg	OC's		
	Oldebroek	OC's en triglo's		
Textiel (<i>brengen in de wijk en halen aan huis</i>)	Nunspeet	OC's en HAH-inzameling (4x pj)		
	Elburg	OC's en HAH-inzameling (4x pj)		
	Oldebroek	OC's en HAH-inzameling (4x pj)		
KCA en medicijnen (<i>halen aan huis en brengen in de gemeente</i>)	Nunspeet	Brengen (gemeentewerf, standplaats en apotheek) halen (op afroep)		
	Elburg	Brengen (gemeentewerf, standplaats en apotheek) halen (op afroep)		
	Oldebroek	Brengen (gemeentewerf, standplaats en apotheek)		
Wit en bruingoed (<i>brengen in de gemeente</i>)	Nunspeet	Brengen (gemeentewerf, detailhandel)		
	Elburg	Brengen (gemeentewerf, detailhandel)		
	Oldebroek	Brengen (gemeentewerf, detailhandel)		

Grofhuishoudelijk afval <i>(halen aan huis en brengen in de gemeente)</i>	Nunspeet	Brengen (particulier afvalbrengstation) op afroep	Betaling aan marktpartij
	Elburg	Brengen (particulier afvalbrengstation) op afroep	Betaling aan marktpartij
	Oldebroek	Brengen (particulier afvalbrengstation) op afroep	Betaling aan marktpartij
Tak- en snoeihout <i>(halen aan huis en brengen in de gemeente)</i>	Nunspeet	Op afroep (6x per jaar)	Tegen betaling ook brengen bij marktpartij
	Elburg	Op afroep (6x per jaar)	Tegen betaling ook brengen bij marktpartij
	Oldebroek	Op afroep (6x per jaar)	Tegen betaling ook brengen bij marktpartij
Kringloopgoederen <i>(brengen in de gemeente)</i>	Nunspeet	Brengen bij particuliere kringloop	
	Elburg	Brengen bij particuliere kringloop	
	Oldebroek	Brengen bij particuliere kringloop	

Gebruikte afkortingen:

OC's	Ondergrondse containers (5m3)
MC's	Minicontainers (240 liter)
VC's	Verzamelcontainer (1100 liter)
Triglo's	Bovengronds inzamelmiddel tbv inzameling van glas (2m3)
GFT-dummy	Bovengrondse verzamelvoorziening (240 liter)
TBV OPK	Tijdelijke brengvoorziening voor oud papier en karton (beperkt aantal per gemeente)
Wkn	Weken
Mnd	Maand
HAH	Huis-aan-huis
Op afroep	Inzameling aan huis na aanmelding

9.4 BIJLAGE 4: IDEEËN DEELNEMERS 100-100-100

- De glascontainers vaker legen
- Vaker groenafval/snoeiafval ophalen met minder regels
- Gratis wegbrengen grofvuil (van Werven)
- Ouderen zonder Facebook (weggeefhoek) kunnen goede spullen niet kwijt
- Op markt met informatiekraam en e.v.t. bakken voor afval (batterijen/cartridge/lampen)
- Biokom meer promoten
- Ruimere openingstijden gemeentewerf (Wezep dinsdag- en donderdagochtend)
- Quiz of wist-u-dat : afval scheiden wat hoort waar (social media/huis-aan-huis-duurzaamheidskrant), poll op facebook
- Informatie geven op basisscholen groep 6/7/8/Agnietencollege
- Meer aandacht voor afvalapp van de gemeente (Afvalwijzer)
- Bewijs inwoners dat niet alle afval op één hoop in de oven komt
- De vervuiler betaalt: betalen per kg helpt om beter afval te scheiden
- Gebruik maken van de milieustraat (van Werven): voor één stuk grofvuil gaan inwoners daar niet heen (bijvoorbeeld een kapotte schaal)
Wanneer wel: als je ruimte hebt kan je e.e.a. opsparen
Het zou fijn zijn als je kleinere spullen op een logische, kleinere plek kan brengen.
Er zijn al veel brengpunten, maar die zijn vaak niet bekend (bijv. kleding, batterijen, olie, glas):
inzichtelijk maken
Hard plastic bij verenigingen stimuleren
- Bij invoering van diftar: regeling voor zwerfafval, anders worden inwoners die zwerfafval opruimen benadeeld (nml. betalen voor restafval).
- Meer informeren over hoe en waar afval scheiden en dit vaak herhalen
- GFT wordt door inwoners erg vies gevonden om dat binnen te bewaren: dan al snel bij het restafval.
Zorg voor kleinere bakjes voor gft met composteerbare zakjes. Composteerbare zakjes zijn gratis af te halen bij de gemeente! Informeer inwoners hierover.
Gft in de zomer vaker ophalen
Tips hoe je de GFT container schoon kan houden: krant onderin, etensresten in krant, klimop in de bak
- Geef lessen op school, daar begint het om te leren hoe afval goed te scheiden.
wedstrijd om elektrische apparaten in te zamelen is al een succes in Oldebroek

9.5 BIJLAGE 5: BRIEF AAN DIRECTEUREN OMGEVINGSDIENSTEN

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

> Retouradres Postbus 20951 2500 EZ Den Haag

Aan:
De directeuren van de omgevingsdiensten in Nederland

Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Afval en Recycling

Contactpersoon
I.L. de Weerd
Senior Beleidsmedewerker
M +31(0)6-11126385
Inge.de.weerd@minelnw.nl

Kenmerk
IenW/BSK-2019/36730

Datum **- 9 APR. 2019**
Betreft Ontwikkelingen op het gebied van afvalbeheer

Geachte heer/mevrouw,

Deze brief heeft tot doel om u te informeren over enkele ontwikkelingen in het afvalstoffenbeheer. In mijn brief van 27 februari 2018 (kenmerk IENW/BSK-2018/16471) heb ik reeds een aantal zaken t.a.v. het beheer van afvalstoffen onder uw aandacht gebracht. In deze brief ga ik terug naar enkele punten uit mijn brief van 27 februari 2018 en stel ik enkele nieuwe onderwerpen aan de orde.

1. Rekening houden met het landelijk afvalbeheerplan

Krachtens de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) dient ieder bestuursorgaan bij het uitoefenen van een bevoegdheid met betrekking tot afvalstoffen rekening te houden met het Landelijk afvalbeheerplan (LAP) (art. 10.14 Wm). Het meest in het oog springend hierbij is het toetsen aan de minimumstandaarden in het LAP bij de vergunningverlening aan afvalverwerkende bedrijven. Het is echter van belang om te benadrukken dat het LAP in meer dan alleen deze gevallen een rol speelt. Daarom wees ik in mijn brief van een jaar geleden in deze context op ontheffingen voor het verbranden en storten van afvalstoffen buiten inrichtingen en maatwerkvoorschriften op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer voor zover hierbij afvalaspecten aan de orde zijn. Daarnaast heb ik ook gewezen op de beoordeling van aanvragen voor inrichtingen die geen afval verwerken, maar waarbij wel afvalstoffen vrijkomen, waar het LAP ook een rol bij speelt.

De werking van het LAP gaat echter nog verder. Ik wijs er bijvoorbeeld op dat:

- voor storten geen capaciteit mag worden vergund die niet is genoemd in paragraaf B.15.5 van het LAP;
- het niet gewenst is dat nieuwe pilots voor het gebruik van voedselvermalers worden gestart (paragraaf B.3.4.3 van het LAP)¹;
- voor afvalscheiding bij niet-afvalverwerkende bedrijven paragraaf B.3.5.2.1 van het LAP in samenhang met bijlage F.5 van het LAP een kader geeft voor wat redelijkerwijs geleverd kan worden.

¹ Het gebruik van voedselvermalers met lozing op het riool is overigens helemaal niet toegestaan (zie ook genoemde passage in het LAP). Het gebruik van voedselvermalers met opvangtank is alleen mogelijk als het materiaal volgens de minimumstandaard wordt verwerkt, waarvan nog geen voorbeelden bekend zijn.

2. Afwijken van het LAP

De eis voor bestuursorganen om 'rekening te houden met het LAP' betekent ook dat bevoegde gezagen gemotiveerd kunnen afwijken. Het doel van één landelijk afvalbeheer plan is, onder andere, om een zo uniform mogelijke uitvoering van het afvalbeleid te waarborgen. Daarom spreekt het voor zich dat afwijken sowieso tot een minimum beperkt zou moeten blijven.

Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Afval en Recycling

Mede gelet op deze uniformeringsdoelstelling is in het LAP ook een expliciete afwijkingsprocedure opgenomen. Deze procedure is in het LAP te vinden in paragraaf A.2.6. Bij afwijken van het LAP dient deze procedure gevolgd te worden.

3. Gebruik van sturingsvoorschriften

Om de verwerking van afval voldoende hoogwaardig te laten plaatsvinden kent het LAP het instrument minimumstandaard. Het LAP maakt het expliciet mogelijk dat de verwerking in verschillende inrichtingen plaatsvindt mits de verwerking volgens de minimumstandaard hierbij niet in het geding komt. Om dit te waarborgen is soms het gebruik van sturingsvoorschriften noodzakelijk. In een aantal sectorplannen wordt dit expliciet benoemd. Het LAP sluit echter niet uit dat ook in andere gevallen het gebruik van sturingsvoorschriften nodig is. Voor het instrument sturingsvoorschriften verwijs ik verder graag naar paragraaf D.2.2.4.2 van het LAP.

4. Verwerken van organische reststoffen

Er zijn op dit moment naast de professionele grootschalige verwerkers van gft- en groenafval veel nieuwe, vaak lokale, ontwikkelingen in het veld van verwerking van organisch afval. Voor gft is lokaal (buurt)composteren, fermenteren (bijvoorbeeld bokashi) of anders verwerken, al dan niet met wormen, in opkomst. Voor verwerken op locatie komt er allerhande verwerkingsapparatuur of hulpmiddelen op de markt die in korte tijd van gft of swill een gedroogd, gecomposteerd of vergist product moet maken.

Vaak is op voorhand onduidelijk of de producten van verwerkte organische reststoffen voldoende stabiel zijn. Andere vragen zijn of het product wel of niet voldoet aan de regels voor dierlijke bijproducten, en of het wel of niet voldoet aan de eisen voor meststof of bodemverbeteraar. Regelmatig bereiken mijn ministerie dan ook vragen van bevoegde gezagen hoe dergelijke ontwikkelingen te beoordelen. Om (lokale) bevoegde gezagen hierbij te ondersteunen werkt Rijkswaterstaat op dit moment aan een afwegingskader. Naar verwachting zal dit afwegingskader tweede helft 2019 worden afgerond. Dit afwegingskader wordt opgesteld in samenwerking met LNV en de NVWA.

Tot dat dit afwegingskader gereed is, verwijs ik u naar de sectorplannen 6 t/m 8 van het LAP. Essentieel onderdeel van de minimumstandaard voor de verwerking van gft van huishoudens met gft vergelijkbaar afval van bedrijven en groenafval is dat verwerking leidt tot een stabiel (gerijpt) eindproduct dat als compost of bodemverbeteraar kan worden afgezet. Wanneer een dergelijk eindproduct dus niet zeker is, staat de betreffende vorm van verwerking op gespannen voet met het beleid voor deze organische afvalstromen. Dit geldt zowel voor composteren, als vergisten of fermenteren, of een combinatie daarvan.

Met organische reststoffen, zoals groenafval, vinden ook pilots en experimenten plaats. In het kader van de transitie naar een circulaire economie en de ontwikkeling van circulair terreinbeheer kan het wenselijk zijn om met pilots te

onderzoeken of nieuwe vormen van verwerking van organische afvalstromen daar op duurzame wijze aan zouden kunnen bijdragen. Bij circulair terreinbeheer gaat het dan bijvoorbeeld om pilots met maaisel.

Voor dergelijke experimenten en pilots geldt onverminderd de wet- en regelgeving zoals de vrijstellingsregeling plantenresten en het Activiteitenbesluit. Tevens blijft, indien er sprake is van een omgevingsvergunning milieu, ook voor experimenten het beleid zoals vastgelegd in het LAP uitgangspunt. Bij sommige pilots en experimenten wordt er afgeweken van het LAP en sectorplannen 6 t/m 8. Ik verwijs dan ook naar punt 2 uit deze brief dat bij een dergelijke afwijking in beginsel de afwijkingsprocedure gevolgd dient te worden om uniformiteit van het afvalbeheer in Nederland te borgen. Dit is alleen anders voor experimenten die voldoen aan de criteria van paragraaf A.4.7 van het LAP. Deze criteria betekenen in elk geval dat voor organische stromen het uitgangspunt bij de proefneming moet zijn om te komen tot meer en/of betere afzetbare reststoffen (meststof, bodemverbeteraar of anders).

Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ
IEconomie
Afval en Recycling

5. Actualiseren van vergunningen

Zoals aangegeven moet het LAP bijdragen aan een uniforme uitvoering van het afvalbeleid en het verkrijgen van een gelijk speelveld. Daarnaast is het LAP ook een instrument om afval steeds hoogwaardiger te verwerken. Voor beide doelen is het noodzakelijk dat het LAP daadwerkelijk doorwerkt naar de uitvoeringspraktijk waarbij het actualiseren van vergunningen een essentieel onderdeel is.

Het is positief dat de actualisatie van vergunningen aan LAP3 serieus is opgepakt en dat op meerdere plaatsen procedures voor een ambtshalve aanpassing van vergunningen zijn gestart. Vooral op provinciaal niveau zijn er al grote stappen gezet. Voor zover er op provinciaal en gemeentelijk niveau nog niet met de actualisatie is gestart, verzoek ik u hier alsnog spoedig aan te beginnen.

Tot slot wijs ik u op de eerste wijziging van het LAP (zie punt 8 in deze brief) op basis waarvan mogelijk ook actualisatie van vergunningen nodig zal zijn². De termijn voor actualisatie gaat op basis van art. 5.10 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) lopen vanaf het moment dat het gewijzigde LAP is gaan gelden, hetgeen nog voor de zomer wordt verwacht.

6. Zeer zorgwekkende stoffen

In LAP3 is een specifieke beleidslijn geformuleerd voor het verwerken van afvalstoffen die zeer zorgwekkende stoffen bevatten (ZZS). Kern van dit beleid is dat in de vergunningverlening voor nuttige toepassing van een afvalstof met een ZZS eerst een risicoanalyse gedaan moet worden als ZZS, voor zover nog niet gereguleerd, boven een bepaalde grenswaarde voorkomen in een afvalstof.

In de loop van 2018 zijn ter ondersteuning van vergunningverlening de volgende hulpmiddelen verschenen:

- een overzicht per sectorplan welke ZZS³ in het afval aanwezig kunnen zijn;
- een handleiding hoe een risicoanalyse uit te voeren en te beoordelen.

Ook is in de vijf regionale sessies in het land voorlichting gegeven.

Met deze brief wil ik u als bevoegd gezag vragen om ervaringen met dit onderdeel van het LAP zoveel mogelijk te delen met of via Rijkswaterstaat. Het is een nieuw,

² Naar verwachting betreft dit voor de eerste wijziging alleen de vergunningen voor verwerkers van gescheiden ingezamelde luiers en verwerkers van dakafval.

³ In dit onderzoek zijn een eerste set van ca. 200 ZZS betrokken.

zeer complex maar tevens belangrijk onderwerp waarmee we allemaal nog moeten leren werken. Uw ervaringen kunnen enerzijds de handleiding versterken, maar mogelijk ook het beleid in het LAP verbeteren en als input dienen voor discussies die we als Nederland ook in Europa op dit punt voeren.

Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Afval en Recycling

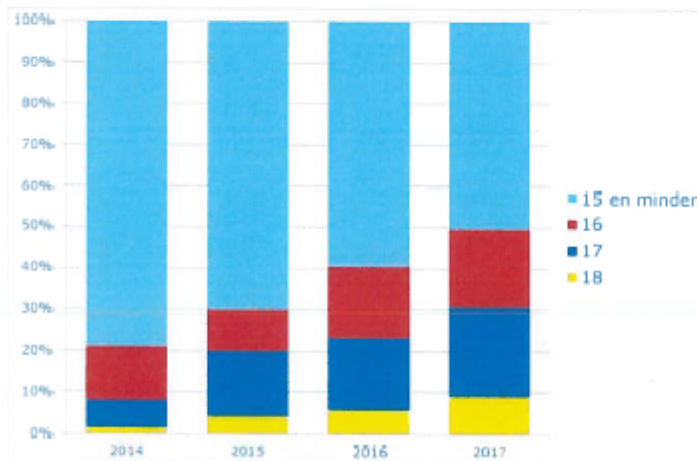
Vanuit onze kant is het voornemen om in 2019:

- het overzicht van ZZS versus afvalstoffen verder uit te breiden;
- de handleiding risicoanalyse verder te concretiseren met voorbeelden en aan te vullen, onder meer met een overzicht van voor ZZS relevante productnormen;
- te starten met wettelijke aanpassingen die nodig zijn voor de verdergaande juridische verankering van de risicoanalyse ZZS in afvalstoffen;
- te werken aan een betere afstemming tussen de beleidsvelden voor ZZS naar lucht, ZZS in water en ZZS in afval.

7. Milieustraten

In mijn brief van 27 februari 2018 wees ik u op de Activiteitenregeling milieubeheer. Deze regelt dat op milieustraten voorzieningen moeten zijn om componenten van grof huishoudelijk afval gescheiden achter te kunnen laten. Hiervan mag worden afgeweken wanneer met een slimme combinatie van voorzieningen en bijvoorbeeld nascheiding eenzelfde niveau van afvalscheiding wordt bereikt en eenzelfde niveau van recycling als bij het gescheiden houden middels achttien aparte bakken. Ik wees u toen ook op een [rapport](#) van HaskoningDHV omtrent de mate van implementatie van deze regeling. Hieruit bleek op basis van cijfers van 2012 t/m 2015 dat vooruitgang zichtbaar is, maar dat op veel milieustraten zeker ook nog stappen moeten worden gezet. Gelet hierop heb ik in mijn brief van 27 februari een goede implementatie van deze regeling onder uw aandacht gebracht.

In onderstaande figuur is de ontwikkeling van het aantal bakken op milieustraten voor de jaren 2014 t/m 2017 gegeven.

Percentage gemeenten met 15 en minder, 16, 17 of 18 bakken op de milieustraat

Positief is dat het aantal gemeenten dat meer dan vijftien bakken heeft, gestegen is van 21% in 2014 naar 50% in 2017. Ondanks dat duidelijke vooruitgang zichtbaar is, stel ik ook vast dat er nog meer nodig is omdat in 2017 slechts 9% van de gemeenten alle 18 bakken als genoemd in de Activiteitenregeling milieubeheer heeft. Hierbij wil ik de implementatie van de Activiteitenregeling opnieuw onder uw aandacht brengen.

Bestuurskern
Dir Duurzame Leefomg & Circ
Economie
Afval en Recycling

Tevens maak ik u graag attent op een recent [rapport van Witteveen & Bos](#). In dit rapport vindt u ook een groot aantal aanbevelingen om de effectiviteit van de scheiding op de milieustraat verder te verbeteren. In het rapport komt ook de ontwikkeling van milieustraten naar circulaire ambachtscentra aan de orde.

8. LAP-wijzigingen

Van 18 december 2018 tot en met 28 januari 2019 heeft de eerste wijziging van LAP3 ter inzage gelegen. De inspraak is inmiddels gesloten en nog voor de zomer zal het gewijzigde LAP in werking treden.

Daarnaast bericht ik u alvast dat er in het najaar een tweede wijziging zal plaatsvinden. De nieuwe kaderrichtlijn afvalstoffen brengt voor het LAP enkele wijzigingen met zich mee die in deze wijziging zullen terugkomen. Ook geef ik als doorkijk naar 2020 al aan dat er dan ook een derde wijziging van het LAP gepland staat om de wijzigingen die noodzakelijk zijn om naadloos aan te sluiten aan de Omgevingswet.

9. Nadere vragen

Mocht u nadere vragen hebben over deze brief, over LAP3 of over andere onderwerpen op het gebied van afvalbeleid of afval gerelateerde wet- en regelgeving dan verwijs ik u graag naar de helpdesk afvalbeheer bij Rijkswaterstaat (afvalbeheer@rws.nl).

Hoogachtend,

DE DIRECTEUR-GENERAAL MILIEU EN INTERNATIONAAL,

ir. R.P. Lapperre

cc. alle gemeenten in Nederland
VNG
IPO
OmgevingsdienstNL

9.6 BIJLAGE 6: BEGRIPPENLIJST

Bronscheiding	inwoners scheiden (een deel van) de afvalstromen zelf en bieden ze gescheiden aan
Diftar	gedifferentieerd tarief afvalinzameling (ook wel: tariefprikkel)
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GFT-dummy	bovengrondse verzamelvoorziening voor GFT (240 liter)
KCA	klein chemisch afval
Nascheiding	Inwoners scheiden (een deel van) afvalstromen niet, maar de afvalverwerker doet dit
NEO	samenwerking van Nunspeet, Elburg en Oldebroek
Ombuiging/ombuigen	Grondstoffen die nu (foutief) worden aangeboden bij het restafval verzamelen in de (juiste) grondstoffencontainer. Bijvoorbeeld: GFT van de grijze naar groene container.
PMD(-verpakkingen)	Plastic, Metaal en Drankenkartons
Tariefprikkel	beprijzen van afvalaanbiedingen (ook wel: diftar)
VANG	Van Afval Naar Grondstof – Rijksprogramma
Verzamelvoorziening	(ondergrondse) container op buurt-, wijk-, of gemeenteniveau
Volume/Frequentie	diftarsysteem waarbij afgerekend wordt op basis van de grootte van de container en de aanbodfrequentie
Volume/Frequentie/Gewicht	diftarsysteem waarbij afgerekend wordt op basis van de grootte van de container, de aanbodfrequentie en het gewicht van de inhoud van de container
WBM-heffing	Wet Belastingen op Milieugrondslag (rijksheffing op verbranden en storten van afval)